

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

BÜTÇE SUNUMU

*Sayın Bakanımızın Bakanlığın 2012 Yılı Bütçesini TBMM Plan ve Bütçe Komisyonuna
Sunuş Metni*

STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI

Kasım 2011

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

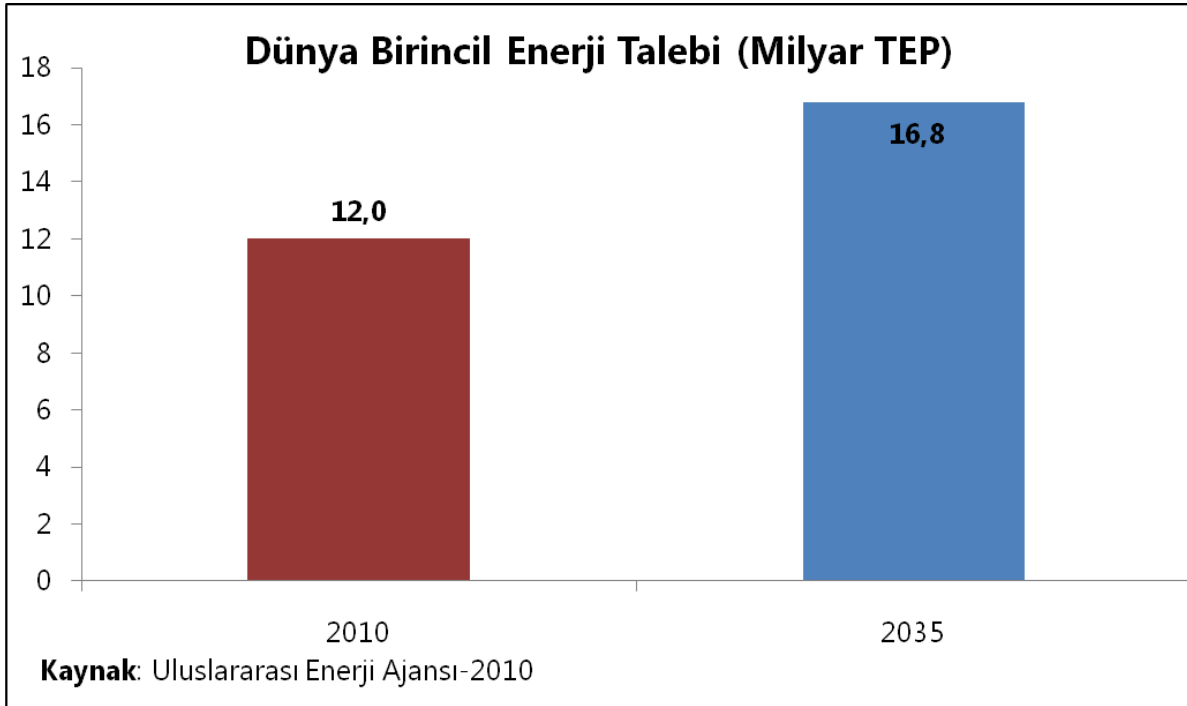
Konuşmama başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 2012 yılı Bütçesini sunmak üzere huzurlarınızda bulunuyorum.

Bakanlığımız bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları ile birlikte; yaklaşık 4 milyar liralık yıllık yatırım hacmine sahiptir (2011 programı). Bakanlığımız, ülkemiz adına çok önemli uluslararası projeleri yürütmekte ve enerji piyasalarının rekabete dayalı olarak yeniden yapılandırılması sürecini yönetmektedir.

Bakanlığımızca; Enerji sektöründeki dönüşüm dikkatle izlenmekte ve bunun neticesinde gerekli değişim tedbirleri alınmaktadır. Ülkemizin artan enerji talebi dikkate alınarak enerji güvenliğimize yönelik politikalar oluşturulmaktadır.

Uluslararası Enerji Ajansı (UEA) tarafından yapılan tahminler, dünya enerji tüketiminin 2035 yılına kadar, bugüne kıyasla yaklaşık yüzde 40 oranında artacağına işaret etmektedir.

Bu bağlamda enerji arz güvenliğimizin sağlanmasına Bakanlığımızca büyük önem verilmekte; enerji arz güvenliğinden kaynaklanan riskleri azaltmak için, serbest piyasa şartlarının oluşturulması ve rekabete dayalı yatırım ortamının geliştirilmesi, ülkemiz yer altı ve yer üstü kaynaklarının ülke ekonomisine yüksek katma değer sağlayacak şekilde değerlendirilmesi ve enerji verimliliğinin artırılması yönündeki çalışmalarımız yoğunlaştırılmaktadır.

Halihazırda dünyada ve ülkemizde en önemli enerji kaynakları, CO₂ salınımına ve iklim değişikliğine neden olan fosil yakıtlardır. "Mevcut Politikalarla Devam Senaryosu"na göre fosil yakıtlar, 2035'e kadar enerji tüketiminde hakim kaynaklar olmaya devam edecektir. Bununla birlikte, ülkemizin 2012 yılına kadar olan dönemde Kyoto Protokolü çerçevesinde emisyon azaltma yükümlülüğü bulunmamasına karşın 2012 sonrası döneme ilişkin olarak ülkelerden emisyonları azaltma yönünde beklentiler artmaktadır. Bu çerçevede, enerji verimliliği potansiyelinin değerlendirilmesi, yenilenebilir kaynakların daha fazla kullanımı, temiz kömür teknolojilerinin yaygınlaştırılması ve nükleer enerjinin kullanılması enerji ve çevre sorunları bağlamında başlıca enerji politikalarımız arasında yer almaktadır.

Nükleer enerjinin enerji arz kaynaklarımıza dahil edilmesi, artan elektrik talebi karşılanırken ithal yakıtlara bağımlılıktan doğabilecek risklerin azaltılmasına yönelik başlıca araçlardan biri olacaktır. Bu nedenle 2023 yılına kadar nükleer enerjinin elektrik enerjisi üretimimiz içerisindeki payının yüzde 20 seviyesine ulaştırılması yönündeki çalışmalarımız ivme kazanmıştır.

Ülkemizin dünya üzerinde ispatlanmış petrol ve doğalgaz rezervlerinin dörtte üçüne sahip ve enerji kaynakları açısından son derece zengin olan bölge ülkeleri ile enerji tüketiminin oldukça fazla olduğu Batılı ülkeler arasında yer alması, coğrafi önemini bir kat daha arttırmaktadır. Bu bağlamda Bakanlığımız, enerji ve tabii kaynaklar alanlarında, ülkemizi bölgesinde liderliğe taşımak vizyonundan yola çıkarak, 2011 yılı içerisinde bazı anlaşmalara imza atmış olup, 2012 yılında da bu anlaşmalar ile coğrafi konumumuzun sunduğu fırsatları en iyi şekilde değerlendirmeyi amaçlamıştır. Uzun vadeli çalışmalarımızda enerji üretiminde kaynak çeşitliliğinin artırılması ve enerji sektörünün yeniden yapılandırılması ile dışa bağımlılığımızdan kaynaklanan ithalat faturasının düşürülmesini amaçlamaktayız.

Enerji Politika ve Stratejilerimiz

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Konuşmamın bu bölümünde enerji sektöründe politika ve stratejilerin hayata geçirilmesine ilişkin çalışma ve uygulamalarımız hakkında bilgi vereceğim.

Politikalarımız ve stratejilerimiz, ülke gerçeklerimiz dikkate alınarak; küresel ölçekli dinamikler analiz edilerek ve özellikle Avrupa Birliği (AB) müktesebatı ve içinde bulunduğumuz jeopolitik perspektiften bakılarak oluşturulmuştur. Enerji arz güvenliğini esas alan temel politika ve amaçlarımız;

- Yerli kaynaklara öncelik vermek suretiyle kaynak çeşitliliğini sağlamak,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji arzı içindeki payını arttırmak,
- Enerji verimliliğini arttırmak,
- Serbest piyasa koşullarına tam işlerlik kazandırmak ve yatırım ortamının iyileşmesini sağlamak,
- Petrol ve doğalgaz alanlarında kaynak çeşitliliğini sağlamak ve ithalattan kaynaklanan riskleri azaltacak tedbirleri almak,
- Jeostratejik konumumuzu etkin kullanarak, enerji alanında bölgesel işbirliği süreçleri çerçevesinde ülkemizi enerji koridoru ve terminali haline getirmek,
- Enerji ve tabii kaynaklar alanlarındaki faaliyetlerin çevreye duyarlı halde yürütülmesini sağlamak,
- Tabii kaynaklarımızın ülke ekonomisine katkısını arttırmak,
- Endüstriyel hammadde, metal ve metal dışı madenlerimizin üretimlerini arttırarak yurt içinde değerlendirilmesini sağlamak,
- Maliyet, zaman ve miktar yönlerinden enerjiyi tüketiciler için erişilebilir kılmak

şeklinde özetlenebilir.

Türkiye, OECD ülkeleri içerisinde geçtiğimiz 10 yıllık dönemde enerji talep artışının en hızlı gerçekleştiği ülke durumundadır. Aynı şekilde ülkemiz, dünyada 2002 yılından bu yana elektrik ve doğalgazda Çin'den sonra en fazla talep artış hızına sahip ikinci büyük ekonomi olmuştur.

Bakanlığımızca yapılan projeksiyonlar bu eğilimin orta vadede de devam edeceğini göstermektedir. 2010 yılında birincil enerji arzı 109,2 milyon TEP (ton eşdeğeri petrol) olarak gerçekleşmiştir. Birincil enerji arzının 32,4 milyon TEP'lik kısmı yerli üretimle karşılanmıştır. Bu bağlamda, enerji arzında kaynak, teknoloji ve altyapı bazında çeşitlendirmenin artırılmasına büyük önem veriyoruz. Ülkemizde son yıllarda petrol ve doğalgaz kaynaklarına yönelik olarak yurtiçi ve yurtdışı arama faaliyetleri de bu çerçevede yoğunluk kazanmıştır.

Ülkemiz Enerji Sektörüne Genel Bakış

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

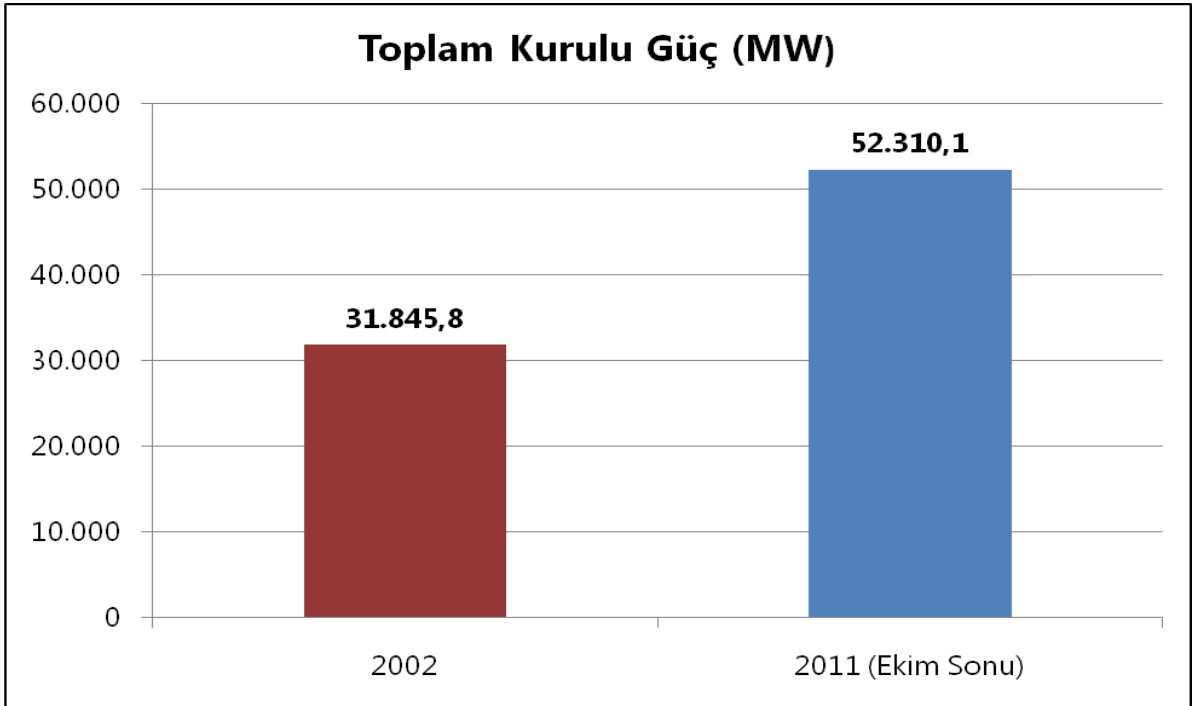
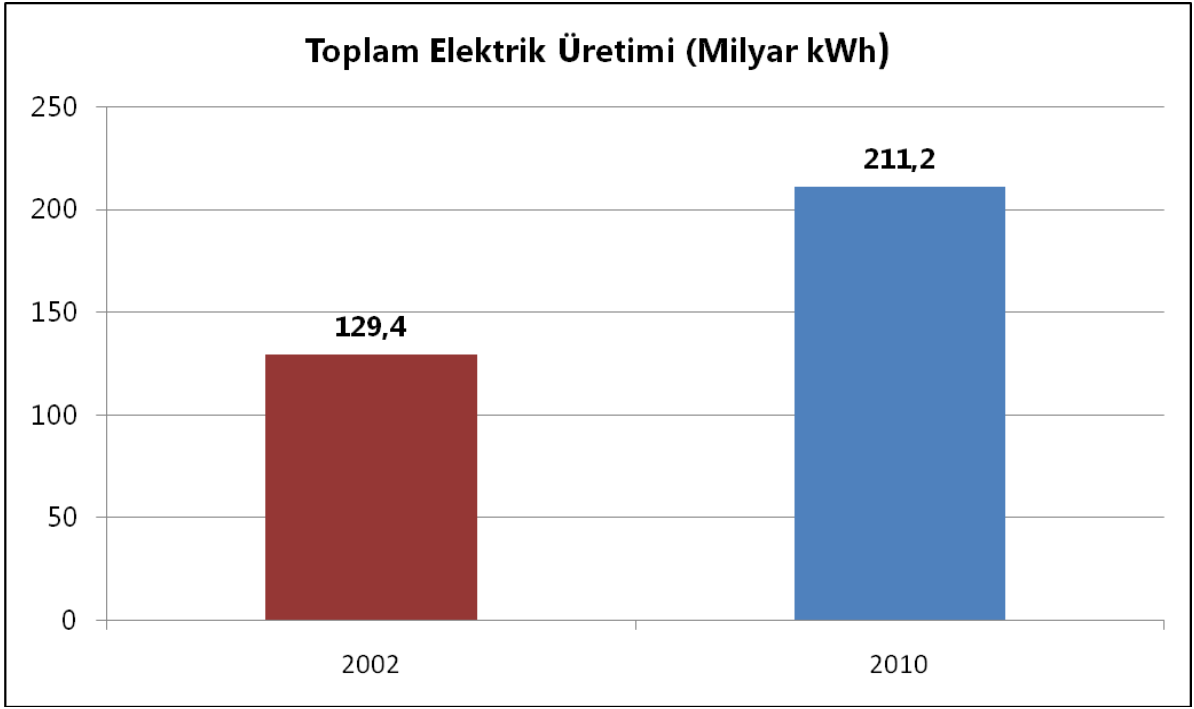
Bu aşamada, ülkemiz enerji sektörüne ilişkin bazı temel göstergelere değinmek istiyorum.

Ülkemizde, yüksek büyüme oranlarının sonucu olarak uzun yıllardan beri yıllık elektrik enerjisi tüketim artışı ortalama yüzde 7-8 seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2002 yılında 129,4 milyar kWh olan elektrik tüketimimiz, 2010 yılı sonunda 211,2 milyar kWh'e çıkmıştır. Üretim kapasite projeksiyonlarına göre bu artış önümüzdeki on yıllık süreç içinde de devam edecek olup, yıllık ortalama talep artışının yüksek talep serisinde yüzde 7,5 ve düşük talep serisinde ise yüzde 6,7 seviyelerinde oluşması öngörülmektedir.

Son yıllarda, belirli bir anda talep edilen en yüksek elektrik enerjisi talebi (puant talep);

- 2009 yılında 29.870 MW,
- 2010 yılında 33.392 MW,
- 2011 yılı için ise Ekim ayı sonu itibarıyla 36.122 MW olarak gerçekleşmiştir.

2002 yılında 31.846 MW olan elektrik enerjisi kurulu gücümüz ise 2011 yılında Ekim sonu itibarıyla yüzde 64,3 artışla 52.310,1 MW'a yükselmiştir.

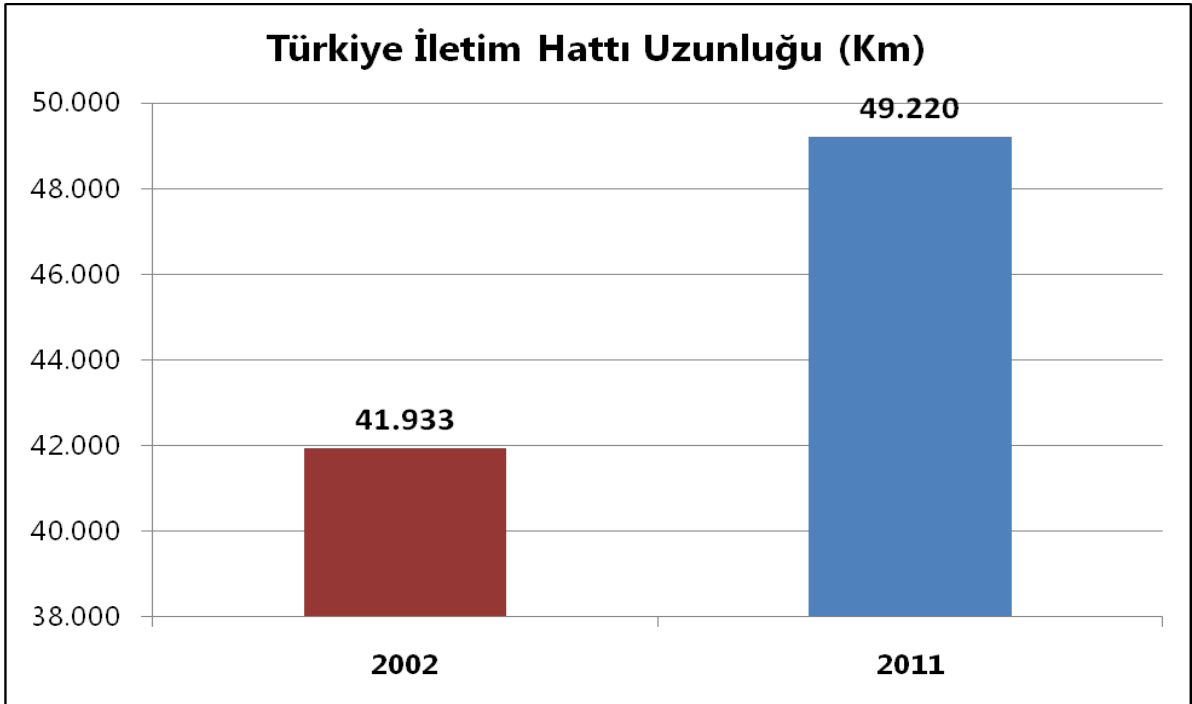

2011 yılında işletmeye alınan santraller ile elektrik enerjisi kurulu gücümüze yaklaşık 2.795,3 MW'lık ilave kapasite eklenmiştir. Ayrıca ülkemizdeki elektrik üretim santrali sayısı 2002 yılı itibarıyla 300 iken, 2011 yılı Ekim sonu itibarıyla 632'ye çıkmıştır.

Türkiye Elektrik Üretim Santralleri Sayısı

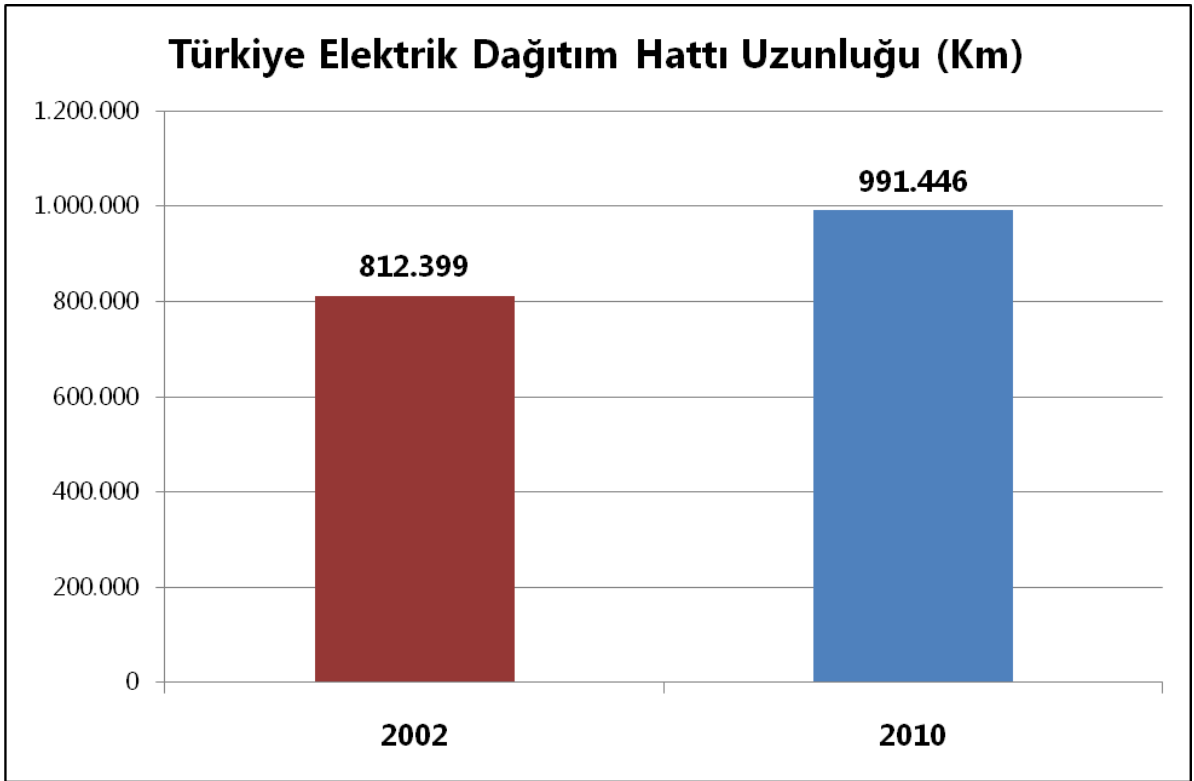

2002'de 41.933 km olan elektrik iletim hattımız yapılan yatırımlarla 2011'de 49.220 km'ye çıkarılmıştır.

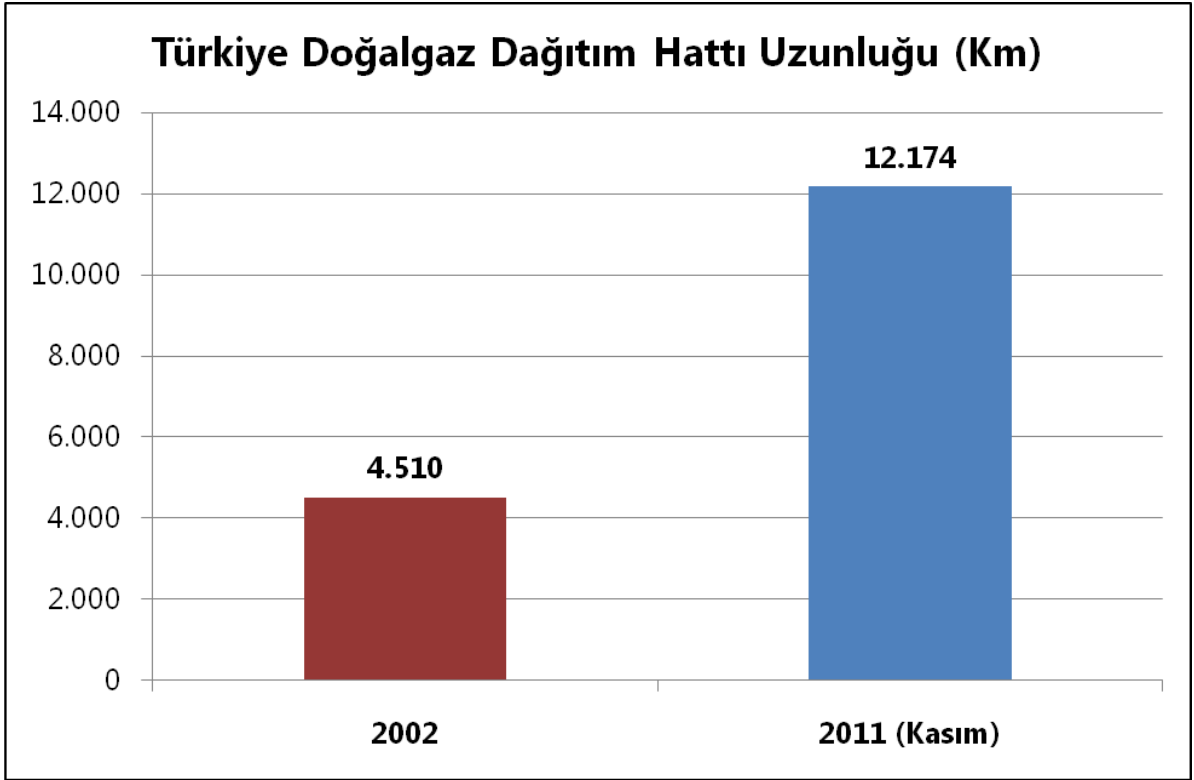

Toplam trafo gücümüz 2002’de 65.133 MVA iken elektrik iletim hattı alt yapımızı güçlendirmek için yapılan yatırımlarla trafo gücümüz 2010’da 99.852 MVA’ya çıkarılmıştır. Ayrıca TEİAŞ’ın 2011 Yılı Yatırım Programında yer alan projelerinden 2.425 MVA gücünde trafo merkezi tesislerinin 2011 yılı sonu itibarıyla tamamlanması planlanmıştır. Elektrik dağıtım hattımız ise 2002 yılında 812.399 kilometre iken 2010 yılı sonu itibarıyla 991.446 kilometreye ulaşmıştır.

Elektrik piyasasının serbestleştirilmesi için yürütülen çalışmalar çerçevesinde, üç uzlaştırma dönemini temel alan geçiş dönemi dengeleme ve uzlaştırma mekanizması yerine, 1 Aralık 2009 tarihi itibarıyla nihai Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğinin (DUY) yürürlüğe girmesi ile birlikte, temel amacı Sistem İşletmecisine (TEİAŞ) gün öncesinden dengelenmiş bir sistem sağlamak olan ve gün öncesi ticareti için kullanılan “Gün Öncesi Planlama” ve arz ve talebin gerçek zamanlı dengelenmesi amacına hizmet eden “Dengeleme Güç Piyasası” olmak üzere iki ayrı piyasa oluşturulmuş bulunmaktadır. Ayrıca dengesizliklerin uzlaştırılması da saatlik olarak yapılmaya başlanmıştır. 01 Aralık 2011 itibarıyla da Gün Öncesi Planlamanın yerini katılımın zorunlu olmadığı, talep tarafı yönetimine ve piyasa ayrışımına imkan tanıyacak olan “Gün Öncesi Piyasası” alacaktır.

Doğalgazın kullanılmaya başlandığı 1987 yılında 500 milyon m³ olan yıllık yurtiçi doğalgaz tüketimimizin 2011 yılı bitimine kadar 39 milyar m³ olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Öte yandan 2002 yılında 4.510 km olan doğalgaz boru hattı, devam eden iletim ve dağıtım hatlarının tamamlanarak işletmeye alınması ile bugün itibarıyla 12.174 km’yi aşmıştır.

Devam eden iletim ve dağıtım hatlarının tamamlanarak işletmeye alınması ile 2011 yılı sonunda ise boru hatlarımızın yaklaşık 12.216 km'ye ulaştırılması hedeflenmiştir. 2002'de sanayide ve konutta 5 şehrimize, sadece sanayide ise 9 şehrimize giden doğalgaz hattı, bugün itibarıyla 71 şehrimize ulaşmıştır. Bugün itibarıyla 62 ilimizde doğalgaz kullanılmaktadır.

(Not: 14 Nisan 2011 tarihinde Batman, 20 Nisan 2011 tarihinde Muğla ilindeki geçici kabul işlemleri tamamlanmış olup, Hatay ve Siirt ilindeki geçici kabul işlemleri Ekim 2011 tarihi itibarıyla başlatılmıştır. Dolayısıyla il sayılarına söz konusu iller de dahil edilmektedir.)

Kilis, Bingöl, Bitlis, Muş, Mardin, Sinop, Hakkari, Şırnak, Artvin, Tunceli illerine doğalgaz arzı sağlanmasına yönelik çalışmalar ise sürdürülmektedir.

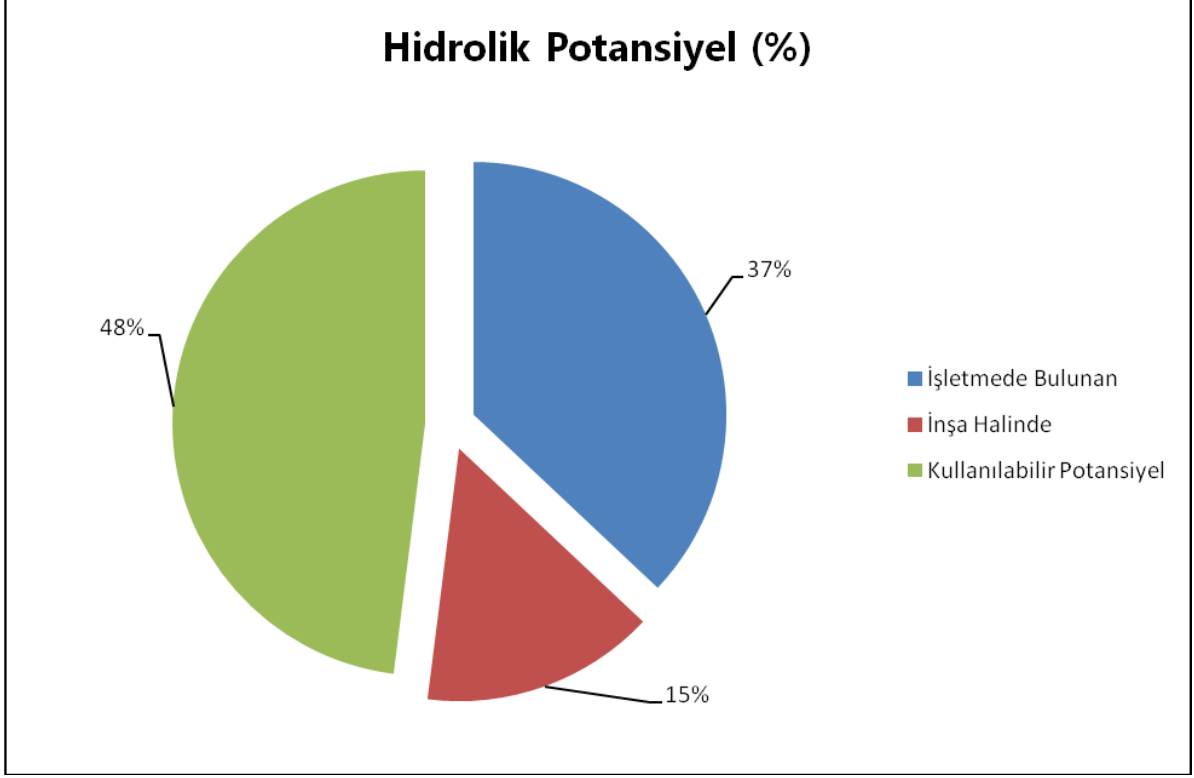
"Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji arzı içindeki payını arttırmak"

Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji arzı içindeki payının arttırılmasına yönelik olarak hem yasal altyapı çalışmalarını hem de sektörü harekete geçirecek kapsamlı çalışmaları hayata geçirmekteyiz. Yenilenebilir enerji kaynağına dayalı üretim tesisleri için sağlanan fiyat teşviğinin kaynak bazında yeniden düzenlenmesi ve bahse konu tesislerle ilgili yerli imalatlara verilecek ilave teşviklerin belirlenmesi amacıyla 5346 sayılı Kanunda değişiklik yapan 6094 sayılı Kanun 8 Ocak 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bahse konu Kanun kapsamında çıkarılan "Güneş Enerjisine Dayalı Elektrik Üretim Tesisleri Hakkında Yönetmelik" ve "Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Elektrik Enerjisi Üreten Tesislerde Kullanılan Aksamın Yurt İçinde İmalatı Hakkında Yönetmelik" 19 Haziran 2011 tarih ve 27969 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu çerçevede, yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimi yapan tesislerde yurt içinde üretilmiş ekipman kullanıldığı takdirde 0,4 ile 3,5 Dolar Cent arasında ilave fiyat desteği verilmektedir. Ayrıca, güneş enerjisine dayalı elektrik üretim tesislerinde kullanılan aksamın sahip olması gereken standartlar, test yöntemleri ve denetimine ilişkin hususlar düzenlenmektedir.

Bunun yanında güneş enerjisine dayalı üretim tesislerinin bağlanabilecek TM (trafo merkezi) kapasitelerine ilişkin duyuru Bakanlığımızca 11 Ağustos 2011 tarih ve 28022 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

2002 yılında 12.241 MW olan hidrolik kurulu gücümüz yüzde 39 artışla 2011 yılı Ekim sonu itibarıyla 16.937 MW'a ulaşmıştır. Bugün itibarıyla ekonomik kategoride olduğu belirlenen 140 milyar kWh/yıllık Türkiye hidrolik enerji potansiyelinin yüzde 37'lik kısmı işletmede, yüzde 15'lik kısmı (özel teşebbüs tarafından yapımı sürdürülen projeler dahil) ise inşa halindedir. Ülkemizin teknik ve ekonomik hidroelektrik potansiyelinin yeniden belirlenmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

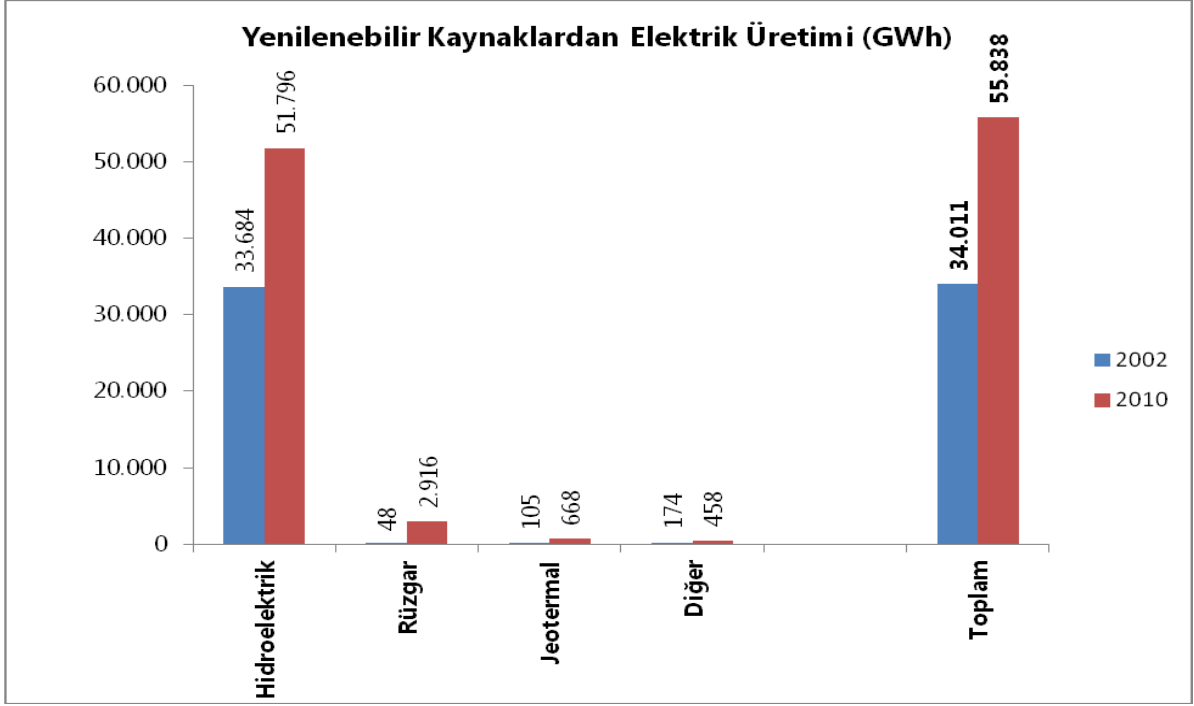
Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra 3.488,9 MW kurulu gücünde 92 adet yeni rüzgar projesine lisans verilmiştir. Bu projelerden yaklaşık 2.000 MW kurulu güce ulaşacak olan santrallerin yapımı devam etmektedir. 2002 yılında neredeyse yok sayılacak düzeyde (18,9 MW) olan rüzgar enerjisi kurulu gücü 2011 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla 1.600 MW'a ulaşmıştır.

Bir diğer yenilenebilir enerji kaynağı olan jeotermal enerjinin yenilenebilir enerji kaynaklarımıza dahil edilmesine yönelik sürdürülen çalışmalarla 2002 yılı sonu itibarıyla sadece 17 MW olan jeotermal enerjisi kurulu gücümüz ise bugün itibarıyla yaklaşık 94,2 MW'a ulaşmıştır.

Ülkemiz jeotermal enerjide, 31.500 MWt potansiyeli ile jeotermal kaynak zenginliği açısından Avrupa'da 1. sırada yer almaktadır. MTA tarafından bugüne kadar 265 bin metre sondajlı arama yapılarak 207 adet saha keşfedilmiş ve doğal çıkışlarla birlikte 4.730 MWt ısı enerjisi elde edilmiştir. Ülkemizde 40 yılda, görünür hale getirilen jeotermal kaynak ısı kapasitesi 3.100 MWt iken, 2004 yılından sonra yapılan çalışmalarla yaklaşık yüzde 45 arttırılarak 4.730 MWt'e yükseltilmiştir.

5686 sayılı "Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu" ile MTA'nın bulduğu jeotermal kaynaklar, yatırımcılara ihale ile devredilerek yatırıma dönüştürülmesi sağlanmıştır. İhalelerin başlangıcından günümüze kadar 14 adedi elektrik üretimi ve 48 adedi ise ısıtma ve termal turizme uygun toplam 62 adet saha yatırımcıya devredilerek yaklaşık 456 milyon dolar gelir elde edilmiştir.

2002'de yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretimimiz 34 milyar kWh iken, 2010 sonunda yüzde 64 artışla 55,8 milyar kWh'a çıkmıştır.

2011 yılı Ekim ayı sonuna kadar işletmeye alınan yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimi yapan santrallerin toplam kurulu gücü 1.554 MW olup bunların;

- 325 MW'ı rüzgar,
- 1.211,3 MW'ı hidrolik,
- 16,9 MW'ı çöp gazı

elektrik üretim santralleridir.

"Yerli kaynaklara öncelik verilmek sureti ile kaynak çeşitliliğini sağlamak"

Yerli Fosil Kaynaklarımız

Bakanlığımız tarafından yapılan arz planlamalarında, 2023'e kadar yerli linyit, taşkömürü, petrol ve doğalgaz potansiyelimizin tamamının ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

Bu kapsamda, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ) ve Elektrik Üretim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü (EÜAŞ) uhdesinde bulunan kömür sahalarının santral yapma koşuluyla özel sektöre devredilmesi ve ekonomiye kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Ayrıca, ülkemizin kömür potansiyelini daha doğru bir şekilde belirleyebilmek için ise 2005 yılından itibaren başta Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) ve TKİ olmak üzere, ilgili kuruluşlarımızın imkanları seferber edilerek bir kömür arama hamlesi başlatılmıştır.

Elektrik üretiminde kullanılan yerli kaynaklarımızdan linyitten elde edilebilecek elektrik enerjisi üretim potansiyeli toplam 118 milyar kWh/yıl civarında olup bunun yüzde 33'lük kısmı değerlendirilmiştir. Bunun yanında yapılan çalışmalar neticesinde güncel linyit rezervimiz 11,7 milyar ton olarak revize edilmiştir. Diğer yandan çalışmaları halen devam eden sahalar bulunmakta olup bu çalışmalarda MTA Genel Müdürlüğü tarafından 732 milyon ton yeni linyit rezervi olduğu raporlanmıştır. Bütün bu gelişmeler sonucunda linyit rezervlerimizden üretilebilecek elektrik üretim potansiyelinin tespitine yönelik fizibilite çalışmaları Bakanlığımız ilgili birimleri tarafından yürütülmektedir.

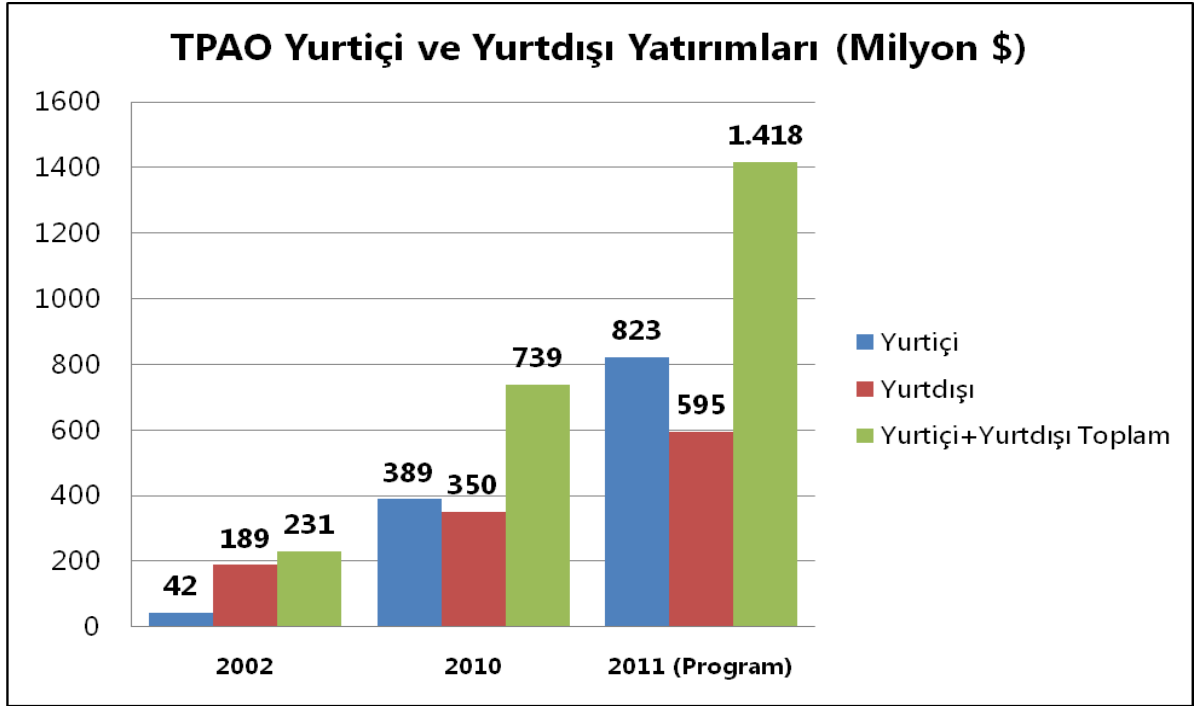
11 milyar kWh/yıl potansiyele sahip olan taşkömürünün ise yüzde 21'lik kısmı değerlendirilmiş durumdadır. Bu potansiyelin değerlendirilmesinde, yüksek verimin sağlanmasına ve çevrim teknolojilerinin kullanılmasına ayrı bir önem verilmektedir.

5177 sayılı Kanun ile getirilen düzenlemelerle özel sektörün Zonguldak Havzasında rödovans yoluyla üretim yapabilmesinin önü açılmış, böylece havzadaki taşkömürü ve diğer yer altı kaynaklarımızın en iyi şekilde değerlendirilmesi, üretim ve istihdamın artırılması ile bölge ekonomisine canlılık kazandırılmıştır. Bu kapsamda 27 taşkömürü, 3 kuvars kumu ve 1 boksit olmak üzere toplam 31 saha rödovans yoluyla özel sektör işletmeciliğine açılmıştır.

Başta deniz yetki alanlarımız olmak üzere tüm denizlerde yapılacak deniz araştırma faaliyetlerinin etkin olarak icra edilebilmesi amacıyla ülkemizin acil ihtiyacı bulunan iki ve üç boyutlu sismik arama yapacak çok amaçlı modern, yeni bir araştırma gemisinin tedariki ile ilgili olarak sürdürülen çalışmalar kapsamında yapılan ihale sonuçlandırılmıştır. Söz konusu geminin 2014 yılına kadar teslim alınması beklenmektedir.

MTA tarafından ülkemizin tüm denizlerinin kıyılarından itibaren derin alanlara kadar olan koy, körfez gibi nispeten sığ bölgelerde de benzer çalışmaların yapılabilmesi amacıyla inşa ettirilen MTA SELEN arama gemisi, bu yıl içerisinde hizmete girmiş olup çalışmalar başlatılmıştır.

Petrol ve doğalgaz arama yatırımlarımız ise 2002 yılına oranla 12 kat arttırılmıştır. TPAO Genel Müdürlüğü son yıllarda ülkemizin yeterince aranmamış alanlarına ve özellikle denizlerimize yönelerek büyük bir yatırım hamlesi başlatmıştır. 2002 yılı sonu itibarıyla 42 milyon Dolar olan yurtiçi toplam arama yatırımlarımız, 2011 yılı sonunda yaklaşık 823 milyon Dolar seviyesine ulaşacaktır. 2002 yılında 47.000 metre olan sondaj miktarı 2010 yılında 181.000 metre seviyelerinde gerçekleşmiştir.

TPAO tarafından Karadeniz'de dünyanın en büyük şirketleri ile ortaklık kuralarak aramalara başlanmıştır. Halihazırda üç boyutlu yeni bir sismik arama gemisi ile Akdeniz'de arama çalışmaları devam etmektedir. Yüksek donanımlı ve modern petrol arama gemisinin satın alınmasına ilişkin süreç başlatılmıştır.

Ülkemizde 31 Ekim 2011 tarihi itibarıyla toplam 51 adet petrol arama ve üretim şirketi bulunmaktadır. Bu şirketler 388 adet arama ve 80 adet işletme ruhsatı ile faaliyet göstermektedir.

Bugüne kadar toplam 1.601 adet arama kuyusu açılmıştır. Açılan kuyuların yüzde 54'ü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, yüzde 29'u Trakya Bölgesi'nde, yüzde 17'si de diğer bölgelerde yer almaktadır.

"Tabii kaynaklarımızın ülke ekonomisine katkısını arttırmak"

Ülkemiz bulunan yeni rezervlerle beraber ulaşılan maden kaynağı hususunda, dünyada ilk 10 ülke arasına girmiş durumdadır. Türkiye, karmaşık jeolojik durumu ve tektonik yapısı gereği çok çeşitli maden kaynaklarına sahiptir. Dünyadaki 90 çeşit madenin 60'ı ülkemizde üretilebilmektedir.

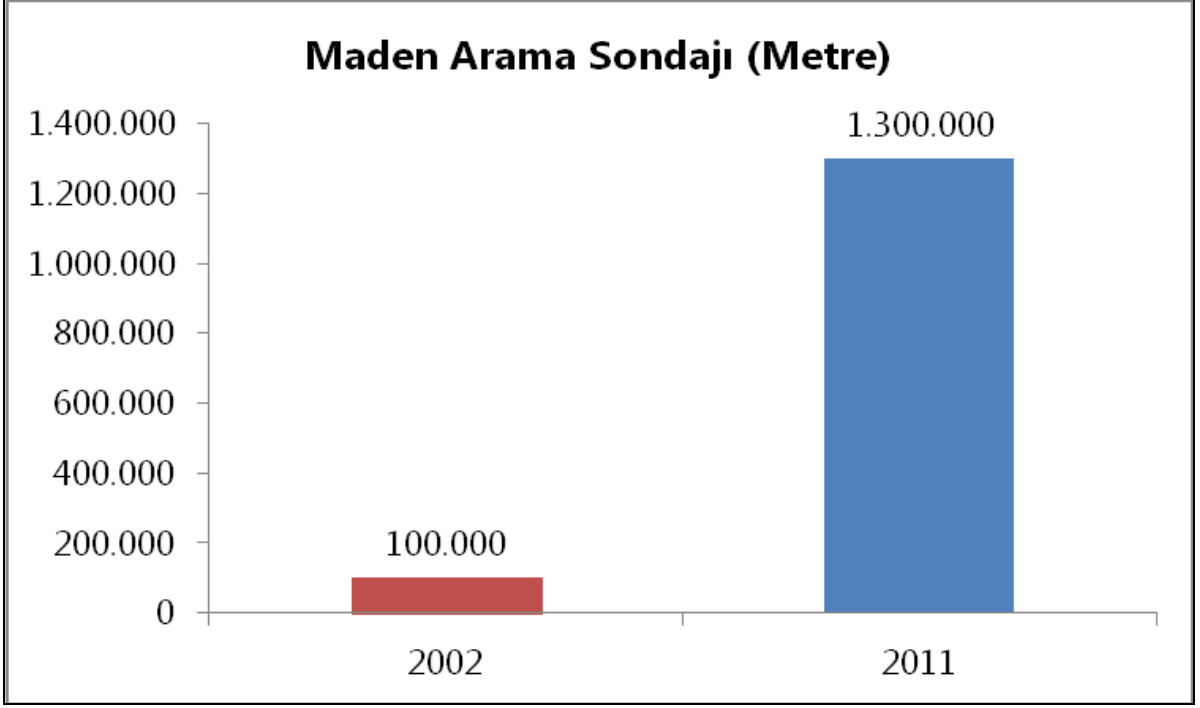
3213 sayılı Maden Kanununda yapılan değişikliklerle sektörde hareketlilik sağlanmış, sektörün ihracat ve milli gelir içindeki payında önemli artışlar olmuştur. Bu düzenlemeler kapsamında madencilik faaliyetlerinde kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak için yeni kriterler belirlenmiştir. Bu bağlamda ülkemizin maden kaynakları çantacı olarak tabir edilen oyunculardan kurtarılarak gerçek yatırımcının önü açılmıştır.

2011 yılında Ekim ayı sonu itibarıyla toplam 3.297 adet müracaat yapılmış olup 1.138 adet arama, 1.473 adet işletme ruhsatı olmak üzere toplam 2.611 ruhsat düzenlenmiştir.

5995 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce toplam ruhsat sayısı 43.166 iken Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra sayı 20.078 adedi arama 13.044 adedi işletme olmak üzere toplam 33.122'ye gerilemiştir.

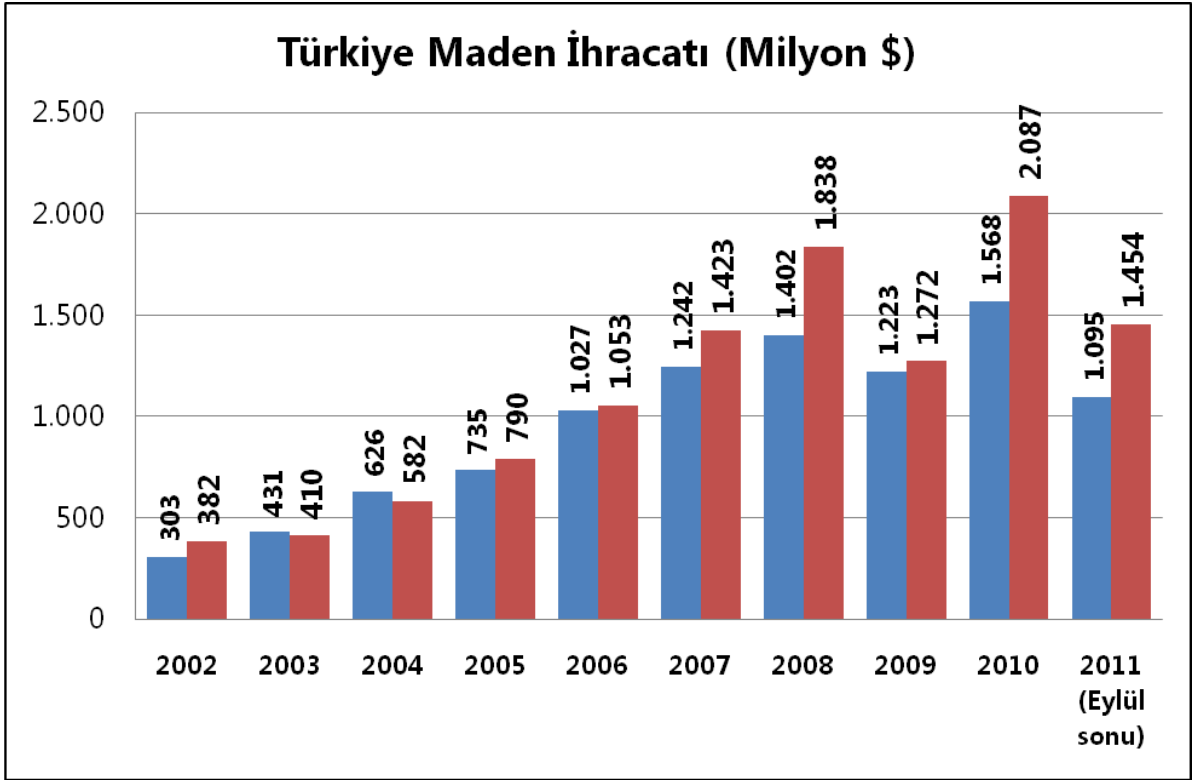
Ayrıca maden mevzuatında yapılan son düzenlemeler çerçevesinde, 2010 yılından bugüne kadar Maden İşleri Genel Müdürlüğü kayıtlarındaki 255 yer altı kömür ruhsatlı işletmeden 194 işletme denetlenmiş olup eksiklik ve aykırılık tespit edilen 114 işletmenin faaliyeti durdurulmuştur. Bu işletmelerden eksikliklerini tamamlayan 93 işletmenin, mahallinde tetkik sonrası faaliyetine izin verilmiştir.

2003 yılından itibaren sondajlı aramalara verilen önemle birlikte, 2002 yılında 100 bin metre olan kamu-özel sektör maden arama sondaj miktarı bugün itibarıyla 1 milyon 300 bin metre düzeyine ulaşmıştır.

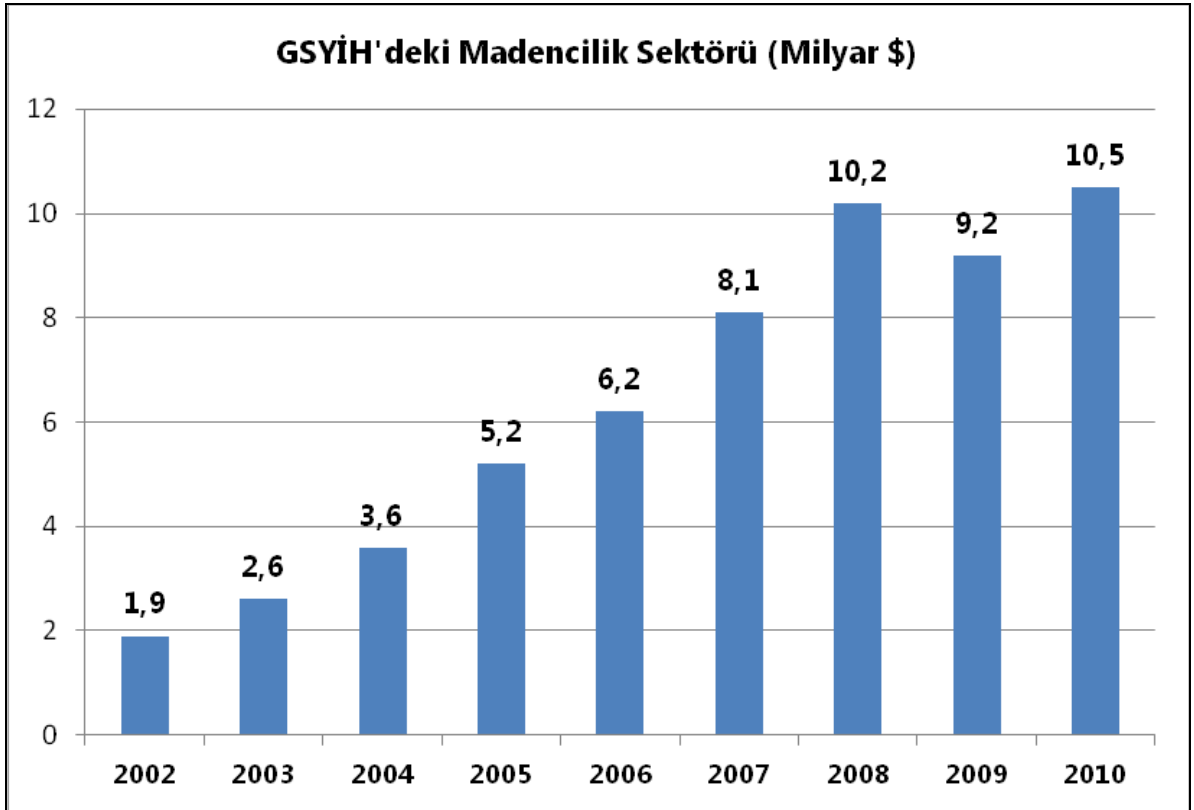

Metalik maden ve endüstriyel hammadde aramalarına yönelik olarak sondajlı çalışmalara da ağırlık verilmiş ve bu çalışmalar sonucunda önemli gelişmeler sağlanarak, yeni maden sahalarının varlığına yönelik bulgular elde edilmiştir. Bu kapsamda, 300 bin ton bakır, 45 ton altın, 4,5 milyar ton dolomit, 2,4 milyar ton kalsit ve 40 milyon ton seramik hammaddesi rezervi tespit edilmiştir.

2002 yılında yaklaşık 700 milyon Dolar olarak gerçekleşen maden ihracatımız 2010 yılında 3 milyar 655 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Madencilik sektörünün gayri safi yurtiçi hasıla içindeki değeri 2002 yılında 1 milyar 900 milyon Dolar olarak gerçekleşirken 2010 yılında 10 milyar 510 milyon Dolara yükselmiştir.

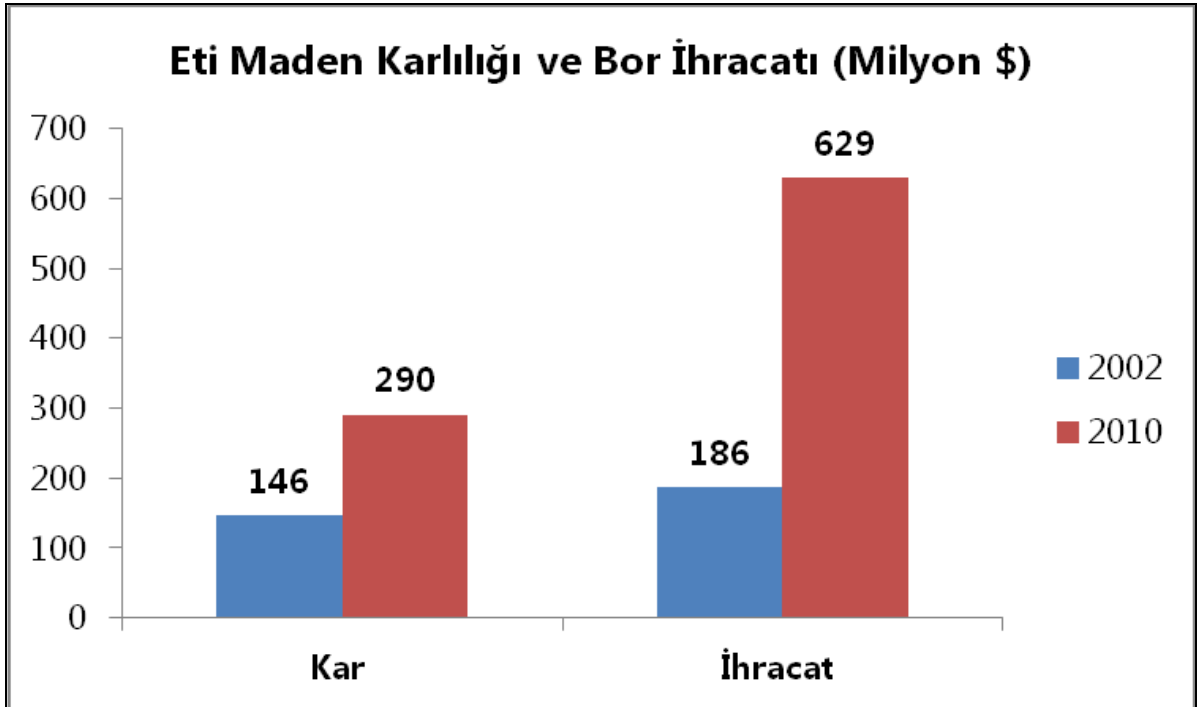
Bor Madeni

ETİ Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün çalışmaları neticesinde dünya rezervinin yüzde 72'sine sahip olduğumuz bor madeninde, üretim, satış ve ihracat rakamlarında önemli ilerlemeler sağlanmıştır.

2002 yılında 436.000 ton olan bor kimyasalları ve eşdeğeri ürün üretimi 2010 yılında 1,4 milyon tona çıkarılmıştır. 2011 yılında ise 1,9 milyon ton bor kimyasalları ve eşdeğeri ürün üretimi programlanmış olup, Ekim ayı sonu itibarıyla 1.445 bin ton üretim gerçekleştirilmiştir.

Bor ihracatında, konsantre ürünlerin payı azaltılırken, bor kimyasalları ve eşdeğeri ürünlerin payı katma değerinin yüksek olması nedeniyle arttırılmaktadır. 2002 yılında yüzde 65 bor kimyasalları ve eşdeğeri ürün, yüzde 35 konsantre bor şeklinde olan satış kompozisyonu, şu anda yüzde 95 bor kimyasalları ve eşdeğeri ürün, yüzde 5 konsantre bor şeklinde dönüşmüştür.

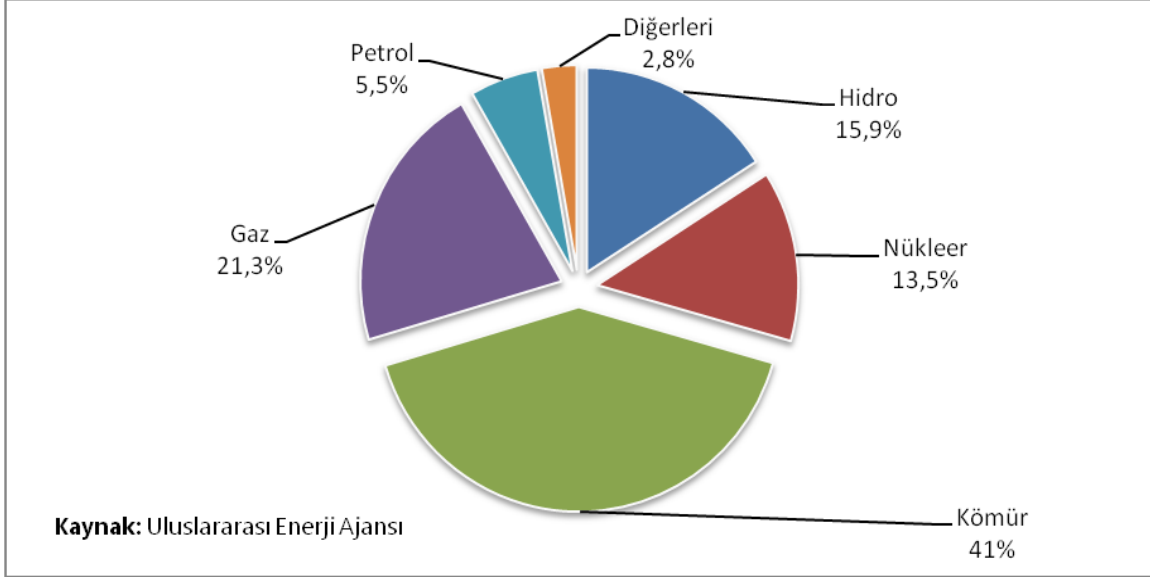
2010 yılı bor ihracat tutarı 2002 yılına göre yüzde 238 artarak 629 milyon Dolara ve toplam bor satış hasılatı ise 647 milyon Dolara yükselmiştir. 2011 yılında 855 milyon Doları ihracat olmak üzere toplam 875 milyon Dolar bor satışı gerçekleştirilmesi programlanmıştır.

"Nükleer güç santrallerini arz kaynaklarımıza dahil etmek"

Dünyada bugün elektrik üretiminin yüzde 13.5'i nükleer enerjiden sağlanmaktadır. Ayrıca yarısı Fransa, ABD ve Japonya'da olmak üzere dünyada 442 nükleer santral işletmede, 61'i ise inşa halindedir.

Dünya Elektrik Üretiminin Kaynaklara Göre Dağılımı

Fransa elektrik üretiminin yüzde 74'ünü, Japonya yüzde 29'unu, Almanya yüzde 28'ini, ABD yüzde 20'sini nükleer enerjiden karşılamaktadır.

Ülkemizde ise nükleer enerjinin enerji arz kaynaklarımız arasına dahil edilmesi, artan elektrik enerjisi talebinin karşılanması ve ithal yakıtlara bağımlılıktan kaynaklı risklerin azaltılması için elzemdir.

Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yılında elektrik enerjisi ihtiyacımızın bugünkü düzeyin iki katından daha fazla yaklaşık 500 milyar kWh olacağı tahmin edilmektedir. Bu doğrultuda, yenilenebilir enerji kaynaklarımızdan ve enerji verimliliğinden maksimum düzeyde yararlanmaya çalışmamıza karşın kaynaklarımızın, hızla artan elektrik enerjisi ihtiyacımızı karşılamaya yetmemesi nükleer santralleri bir zorunluluk olarak karşımıza çıkarmaktadır. Bunun yanısıra nükleer enerjiye alternatif olarak fosil yakıtların kullanımı ile oluşabilecek kirliliğin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Bu gerçekler karşısında ülkemizde nükleer enerjinin elektrik enerjisi üretimimiz içerisindeki payının 2023 yılına kadar yüzde 20 seviyesine ulaştırılması hedeflenmiştir.

Bu amaçla; Mersin İli Akkuyu Bölgesinde nükleer enerji santrali kurulmasına yönelik, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında yapılan anlaşma çerçevesinde 13 Aralık 2010 tarihinde Akkuyu Nükleer Güç Santrali Elektrik Üretim A.Ş. adı ile proje şirketi kurulmuştur.

Santralin gerek inşaatı gerek işletimi sırasında mümkün olduğunca Türk personelin eğitilmesi, çalıştırılması ve insan kaynakları potansiyelimizin geliştirilmesi, ayrıca en üst düzeyde yerli katkının kullanılması hedeflenmektedir. 2011 yılı Eylül ayında Türkiye'den 50 öğrenci Rusya'da MEPHI Üniversitesinde eğitim görmek üzere seçilmiş ve 22 Eylül 2011 tarihinde anılan program kapsamında Moskova'ya gönderilmişlerdir. Diğer taraftan, Akkuyu sahasına ilişkin olarak zemin etüt çalışmaları sürdürülmektedir. Projeye ilişkin arazi tahsis işlemleri ise tamamlanmıştır. İlgili kurumlardan izin, lisans ve ruhsatlar alındıktan sonra inşaat süreci başlayacak ve yedi yıl içerisinde santralin birinci ünitesi ticari işletmeye alınacaktır.

Ülkemize kazandırmayı düşündüğümüz 2. Nükleer Güç Santrali için Japonya ile yürütmekte olduğumuz görüşmeler Japonya'da meydana gelen deprem felaketi sonrası durdurulmuştur.

500-550 bin arasında parçadan oluşan nükleer güç santrali tesisi projesinin temel olarak bir altyapı projesi olduğunu unutmamak gerekir. Özellikle vatandaşlarımızın haklı olarak hassasiyet gösterdiği nükleer güvenlikle ilgili olarak Türkiye'de yapılacak santrallarda en son teknolojinin kullanılacağını bir kez daha belirtmek isterim.

"Serbest piyasa koşullarına tam işlerlik kazandırmak ve yatırım ortamının iyileşmesini sağlamak"

Ülkemizde, enerji sektöründe rekabete dayalı piyasaların oluşturulması stratejisi çerçevesinde, elektrik, doğalgaz ve petrol sektörlerinde sürdürülebilir bir büyümeyi temin edecek yatırım ortamının oluşturulmasına yönelik önemli aşamalar kaydedilmiş, enerji sektöründe rekabete dayalı ve işleyen piyasaların oluşturulmasına yönelik önemli adımlar atılmış, sektörde faaliyet gösteren kamu kuruluşları yeniden yapılandırılmış ve serbestleşmeyi yönelik kurallar uygulanmaya başlanmıştır.

Özel Sektör Yatırımları

Ülkemiz enerji sektörünün 2023 yılına kadarki toplam yatırım ihtiyacının 120-130 milyar Doları aşacağı tahmin edilmektedir.

Bu çerçevede ihtiyaç duyulan yatırımların mümkün olduğu kadar özel sektör tarafından yapılmasını sağlayacak düzenlemelerin hayata geçirilmesi yönünde gerekli çalışmalar yürütülmektedir. Yapılan çalışmalarla elektrik kurulu gücünde özel sektörün payı 2002'de yüzde 34 iken, bugün yüzde 53 düzeyine ulaşmıştır.

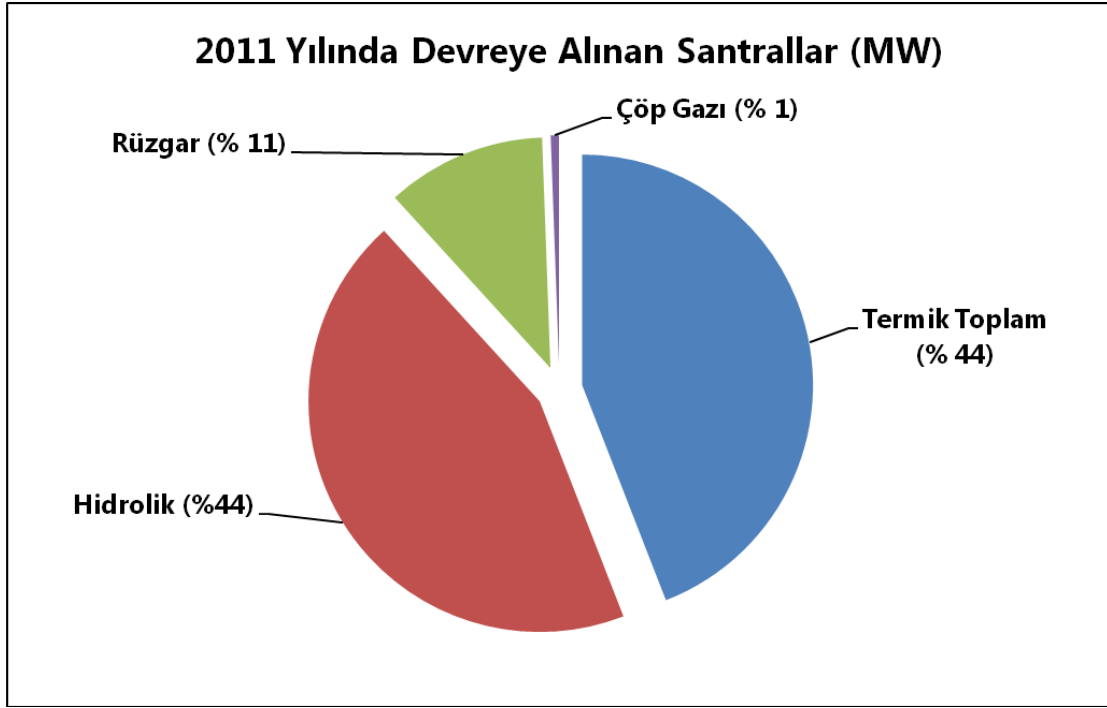
Ayrıca, 17.11.2011 itibarıyla EPDK'ya 115.545 MW gücünde toplam 2.160 adet lisans başvurusu yapılmıştır. Bu aynı zamanda Türkiye ekonomisine ve enerji piyasasına duyulan güvenin bir göstergesidir.

2002 yılından bu yana elektrik enerjisi üretimi kapasitemiz 31.846 MW'tan 2011 yılı Ekim sonu itibarıyla 52.310 MW düzeyine yükselmiştir. Bu dönemde devreye giren 20.464 MW'lık (özel sektör, Yİ, YİD, kamu santralleri dahil) ilave kapasitenin yaklaşık 15.039 MW'lık bölümü dönemimizde başlayan ve özel sektör tarafından lisans alan santrallardan oluşmaktadır.

2011 yılı Ekim sonu itibarıyla özel sektöre ait toplam 2.795 MW kurulu gücünde, 93 yeni veya ünite ilavesi yapılan santralin geçici kabulleri yapılmış ve işletmeye alma izni verilmiştir.

Bu santrallerin; 1554 MW'lık kısmı yenilenebilir enerji kaynaklarından olup kalan 1.241 MW'ı doğalgaz ve LNG yakıtlı santrallerden oluşmaktadır.

Enerji sektöründeki yüksek oranlı talep artışını karşılamada en önemli stratejilerimizden biri rekabete dayalı yatırım ortamının geliştirilmesidir.

Elektrik Dağıtım ve Üretim Özelleştirmeleri

Gelinen aşamada elektrik dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesi sürecinde Başkent, Sakarya, Meram, Osmangazi, Uludağ, Çamlıbel, Çoruh, Yeşilirmak, Fırat ve Göksu Elektrik Dağıtım Şirketlerinin hisse devri yapılarak özelleştirme işlemleri tamamlanmıştır. Vangölü, Boğaziçi, Dicle, Trakya, Akdeniz, AYEDAŞ ve Toroslar Elektrik Dağıtım Şirketlerinin özelleştirme süreci ise devam etmektedir (Gediz Elektrik Dağıtım Şirketinin ihalesi ise iptal edilmiştir).

Ayrıca ÖİB ve Bakanlığımız tarafından koordineli olarak 18 termik ve 28 hidrolik santralin özelleştirme sürecine ilişkin çalışmalarımız devam etmektedir.

Doğalgaz Kontrat Devirleri

4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu hukuki olarak Boru Hatları İle Petrol Taşıma A.Ş. Genel Müdürlüğü (BOTAŞ)'nın tekel konumunu ortadan kaldırmıştır. Kanunda öngörüldüğü üzere şehir içi dağıtım lisansları için Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından ihaleler düzenlenmektedir. Doğalgaz alım anlaşmalarının özel sektöre devri ile ilgili olarak uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi amacıyla 4646 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak 64 lot (16 milyar m³) yani pazarın yüzde 64'ü için ihaleye çıkmıştır. 4 milyar m³ karşılığı toplam 16 lot için geçerli teklif veren 4 istekliye sözleşme devri yapılmıştır.

Doğalgaz sektöründe rekabete dayalı serbest piyasanın oluşumu, belirli bir geçiş dönemini gerektirmektedir. Geçiş dönemi sürecinin arz güvenliği açısından risk oluşturmasını engellemek için, dünyadaki yönelimleri, diğer ülkelerin geçiş döneminde karşılaştıkları güçlükleri ve deneyimleri de dikkate alarak, ülkemizde piyasa oluşumuna ilişkin gelişmeler yakından takip edilmekte ve Doğalgaz Piyasası Kanununda değişiklik yapılması konusunda çalışmalar sürdürülmektedir.

“Enerji verimliliğini arttırmak”

2007 yılında Enerji Verimliliği Kanununun yürürlüğe konulması ile enerjinin ve enerji kaynaklarının verimli kullanımını teşvik eden ve zorunlu kılan düzenlemeler getirilmiş ve uygulamaların büyük kısmı başlatılmıştır.

2008 yılında çıkarılan Başbakanlık Genelgesi ile kamuda verimsiz lamba kullanımı yasaklanmıştır. Kamuda verimli aydınlatmaya geçiş ile her yıl yaklaşık 50 milyon lira tasarruf edilmektedir.

Enerji yönetim programı uygulaması kapsamında, sanayide ve binalarda EİE Genel Müdürlüğü tarafından sertifikalandırılan enerji yöneticisi sayısı 18 Kasım 2011 itibarıyla 4.436'dır. Ayrıca, 2009 yılından bu yana sanayi sektöründe 32 adet Verimlilik Arttırıcı Proje ve 22 adet Gönüllü Anlaşma için destekleme kararı alınmıştır.

Enerji üretiminde verimliliği arttırmak amacıyla yıllardır işletilen kamuya ait termik ve hidrolik santrallerimize ait verim değerleri hesaplanmış ve yeni teknolojiler kullanılarak verimi yükseltmek ve üretim kapasitesini arttırmak için 2005 yılından itibaren rehabilitasyon çalışmaları başlatılmıştır. Rehabilitasyon projeleri ile birlikte 13,9 milyar kWh üretim artışı sağlanacaktır.

“Kayıp Kaçak Oranlarını En Aza İndirmek”

TEDAŞ Genel Müdürlüğü'nün 2003 yılından itibaren yaptığı etkin kayıp-kaçak tarama çalışmaları sayesinde yaklaşık 40 milyon abonenin kontrolü gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda toplam 8,6 milyar kilovat/saat, yani 2 milyar TL kaçak tahakkuku gerçekleştirilmiş olup 523 bin abone hakkında ise savcılığa suç duyurusunda bulunulmuştur.

Bu çalışmalar neticesinde elektrikteki kayıp kaçak oranı bugün itibarıyla yüzde 15'e düşürülmüştür.

Özelleştirilen elektrik dağıtım şirketlerine ise kayıp kaçakları azaltma zorunluluğu getirilmiş olup ülkemiz genelinde kayıp kaçakta 2015 yılı hedefi yüzde 9 olarak belirlenmiştir.

“Enerji ve tabii kaynaklar alanındaki faaliyetleri çevreye duyarlı hale getirmek”

Ülkemiz, 2004 yılında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne (UNFCCC) ve Ağustos 2009'da Kyoto Protokolü'ne EK-I ülkesi olarak resmen taraf olmuştur.

Ülkemizin 2012 yılına kadar olan dönemde Kyoto Protokolü çerçevesinde emisyon azaltma yükümlülüğü bulunmamasına rağmen 2012 sonrasında gelişmiş ülkelerle beraber yükümlülük almasına yönelik baskılar gün geçtikçe artmaktadır. Bu bağlamda, enerji sektöründe enerji verimliliğinin geliştirilmesi, yenilenebilir kaynakların daha fazla kullanımı, temiz kömür teknolojilerinin yaygınlaştırılması ve nükleer enerjinin kullanılması hususları enerji ve çevre bağlantısı içinde sorunları ele almada başlıca politikalarımız arasında olmaya devam edecektir.

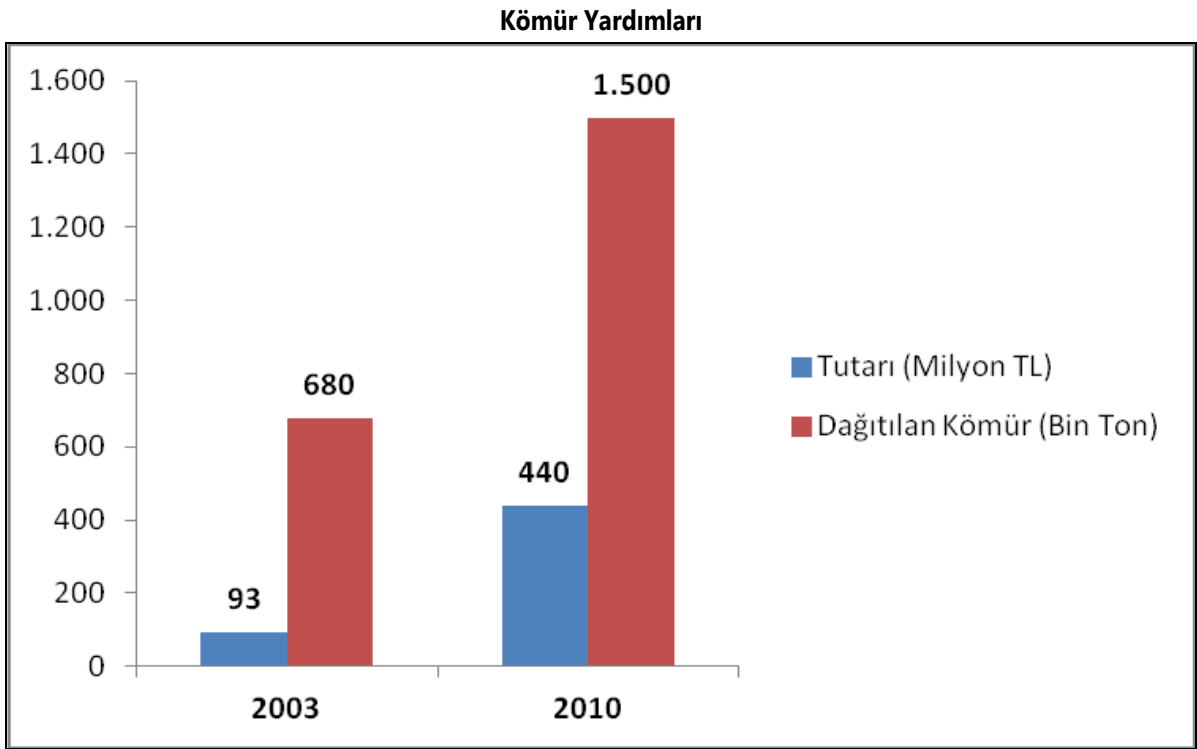
Madencilik faaliyetlerinin çevreye olan olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi amacıyla, maden işletme sahalarında gerçekleştirilen faaliyetlerin işletme projesi ve çevreye uyum planında belirtilen çalışmalara uygun olarak yürütülüp yürütülmediği Maden Kanununun ilgili maddeleri uyarınca gerçekleştirilen mahallinde tetkikler esnasında kontrol edilmektedir. Madencilik faaliyetlerinin başlangıcından sonuna kadar yapılan bu kontrollerle çevre ile uyumlu, sürdürülebilir

madencilik faaliyetinin gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Bu kontroller kapsamında 2010 yılında toplam 6.199 sahanın, 2011 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla ise toplam 4.756 sahanın denetimi yapılmıştır.

"Kömür Yardımları"

Sosyal devlet olma ilkesinin gereği olarak 2003-2010 yılları arasında 8 yıllık dönemde her yıl ortalama 1 milyon 800 bin aileye kömür yardımı yapılmıştır. Dağıtılan kömür 2010 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 11 milyon tona ulaşmıştır. 2010-2011 sezonuna ait olmak üzere 2011 yılında ise 11 Kasım tarihine kadar 1.402.974 ton kömürün dağıtımı yapılmıştır.

Van ilinde meydana gelen deprem sonucunda, deprem mağduru olup olmadığına bakılmaksızın 96 bin ton kömür dağıtımı yapılmış ve halen kömür ihtiyacı karşılanmaktadır.

"Ülkemizin enerji alanında bölgesel ve küresel etkinliğini arttırmak"

Enerji koridoru ve terminali konseptimizi sağlamlaştıran yurtdışı temaslarımızda önceki yıllardaki Türkiye algılamaları ile şimdiki Türkiye algılamaları arasında büyük ölçüde farklılıklar bulunduğunu da müşahede ettik.

Ülkemiz Ortadoğu, Hazar Bölgesi ve Orta Asya gibi dünyanın ispatlanmış petrol ve doğalgaz rezervlerince zengin kaynak ülkelere coğrafi olarak yakın bir konumda bulunmaktadır. Kaynak ülkeler ile tüketici ülkeler arasında doğal bir köprü oluşturmakta olan Türkiye, enerji kaynaklarının ve taşıma güzergahlarının çeşitlendirilmesini sağlamaya yönelik projelerde önemli bir aktör olarak yer almaktadır.

Gelecek 20 yıl içerisinde yaklaşık yüzde 40 oranında artması beklenen dünya enerji tüketiminin büyük bir bölümünün içinde bulunduğumuz bölgeden karşılanması öngörülmektedir. Dünya petrol rezervlerinin yüzde 65'i ve doğalgaz rezervlerinin yüzde 71'i Türkiye'yi çevreleyen Hazar Havzası ve Ortadoğu ile Rusya Federasyonu'nda bulunmaktadır. Orta Asya'daki rezervler dünya enerji talebini karşılamada önemli bir alternatif kaynak olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye, gerek coğrafi, gerekse jeopolitik konumu ile Ortadoğu ve Orta Asya'nın üretiminin dünya pazarlarına ulaşmasında hem bir köprü hem de bir terminal olma özelliği taşımaktadır.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Şimdi de kısa kısa ülkemizin bu konumunu güçlendirme hedefi doğrultusunda yürüttüğümüz uluslararası projelerden bahsetmek istiyorum.

- Doğu-Batı Enerji Koridorunun en önemli bileşenini oluşturan **Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Ham Petrol Ana İhraç Boru Hattı** ile 4 Haziran 2006 tarihinde Ceyhan İhraç Terminali'nden yüklenen ilk petrol tankeri ile işler hale gelmiş ve başta Azeri petrolü olmak üzere, Hazar Bölgesi'nde üretilen petrolün uluslararası pazarlara taşınmasına başlanmıştır.
- Azerbaycan-Türkiye, Bakü-Tiflis-Erzurum (BTE) Doğalgaz Boru Hattı ile 2007 yılı Temmuz ayından itibaren doğalgaz tedarik edilmektedir. BTE Doğalgaz Boru Hattı yıllık 20 milyar m³ azami tasarım kapasitesi ile sadece Türkiye'nin yurtiçi doğalgaz talebinin karşılanması açısından değil, aynı zamanda AB'nin hızla artan doğalgaz ihtiyacının bir kısmının karşılanması açısından da önemlidir.
- Azerbaycan gazına ilişkin olarak, Şah Deniz Konsorsiyumunun üreteceği Faz II gazından yıllık yaklaşık 10 milyar m³'ün BOTAŞ doğalgaz iletim sistemi üzerinden ve İpsala noktasından Avrupa tüketim noktalarına transit iletimine yönelik yapılan çalışmalar sonucunda anlaşmalar 25 Ekim 2011 tarihinde imzalanmıştır.
- 2007 yılı Kasım ayında işletmeye alınan **Türkiye-Yunanistan Doğalgaz Boru Hattı** ile **Güney Avrupa Gaz Ringi Projesi**'nin ilk ayağı tamamlanmış, ülkemiz doğalgaz iletim şebekesinin komşu ülkelerin altyapısıyla enterkonneksiyonu gerçekleştirilmiş ve ülkemiz doğalgazda köprü tedarikçi konumuna gelmiştir.
- Güney Avrupa Gaz Ringi Projesi'nin bir sonraki aşamasını ise Türkiye-Yunanistan Doğalgaz Boru Hattı'nın, Adriyatik Denizi'nden geçecek bir hat ile İtalya'ya uzatılması oluşturmaktadır.
- Türkiye'nin Avrupa'ya açılım stratejisi kapsamında diğer bir proje ise Türkiye-Bulgaristan-Romanya-Macaristan ve Avusturya güzergahlı **Nabucco Doğalgaz Boru Hattı Projesi**'dir. Ortadoğu ve Hazar Bölgesi doğalgaz rezervlerini Avrupa pazarlarına bağlamayı öngören Türkiye-Bulgaristan-Romanya-Macaristan-Avusturya Doğalgaz Boru Hattı (Nabucco) ile Avusturya'nın Avrupa'da önemli bir doğalgaz dağıtım noktası olma özelliğinden de faydalanılarak bölge ülkelerin gaz taleplerindeki gelişmelere göre Batı Avrupa'ya ulaşılması amaçlanmaktadır.
- **Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı Projesinde** ilgili anlaşma, protokol ve mutabakat zabıtlarında değişiklik öngören ve bu anlaşmaların süresini 15+5 yıl uzatan değişiklik anlaşması 19 Eylül 2010 tarihinde Bağdat'ta imzalanmıştır. Anlaşma, ülkemiz için tarife değişikliğinin uygulanması bakımından önem arz etmektedir.
- Diğer taraftan Boğazlarımızda, halihazırdaki yıllık yaklaşık 150 milyon ton tehlikeli yük trafiğini azaltmayı hedefleyen **Samsun-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Projesi'nin** hayata geçirilebilmesi için gerekli olan petrol

taahhüdünün sağlanması hususunda Türkiye-Rusya arasında, petrol ve doğalgaz konularında ortak işbirliği öngören bildiri imzalanmıştır.

- Önemli doğalgaz rezervlerine sahip olan **Katar** ile, 6-7 Ekim 2009 tarihlerinde Katar'a gerçekleştirdiğimiz resmi ziyaret sırasında enerji alanında kapsamlı işbirliğini öngören bir mutabakat zaptı imzaladık. Söz konusu mutabakat zaptı ile iki ülke arasındaki enerji işbirliğinin geliştirilmesine yönelik ortak bir enerji çalışma grubu oluşturulması ve Katar'dan LNG alımına ilişkin uzun dönemli alım satım anlaşması imzalanmasına yönelik müzakerelerin başlatılması kararlaştırılmıştır.
- Ayrıca elektrik ithalat ve ihracat potansiyelini arttırmak, elektrik arz güvenliğini desteklemek ve enterkonnekte şebekelerin diğer teknik avantajlarından yararlanmak açısından, elektrik şebekelerinin enterkoneksiyonu hususu önem arz etmektedir. Ülkemiz açısından öncelik ve temel amaç, Avrupa Elektrik Şebekesi İletim Sistem İşletmecileri Avrupa Anakıta Senkron Bölgesi (**ENTSO-E CESA**) ile senkron-paralel çalışmasını temin etmektir. Söz konusu proje AB Trans-Avrupa Enerji Şebekeleri kapsamında Öncelikli Proje Eksenleri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede ENTSO-E ile başlatılmış olan çalışmalarda önemli mesafe kat edilmiştir. Ülkemiz iletim sistemi ve üretim tesislerinde, iyileştirmelerin tamamlanması ile birlikte, 18 Eylül 2010'da başlatılan ENTSO-E Kıta Avrupası Senkron Bölgesi ile senkron paralel deneme işletmelerinin başarılı bir şekilde tamamlanmasıyla ticari elektrik alışverişine 1 Haziran 2011'de geçilmiştir.
- Komşumuz **Gürcistan** ile ülkemiz arasında tesis etmeyi planladığımız 400 kV'lık **Borçka-Ahıska İletim Hattı**'nın yapımına ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Gürcistan ile devam eden elektrik ticaretinin geliştirilmesine önemli katkıları olacak olan söz konusu hattın 2012 yılında Gürcistan ile eş zamanlı olarak bitirilmesi planlanmaktadır. Ayrıca, bu hatta ilave olarak Muratlı ile Batum arasında da 154 kV'luk yeni bir iletim hattının yapım çalışmaları devam etmektedir.

"Tahkim Davaları"

Enerji sektörünün serbestleşmesini amaçlayan 4628 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce 3096 sayılı Kanun kapsamında imzalanmış olan üretim ve dağıtım tesislerinin İşletme Hakkı Devri (İHD) sözleşmelerinin büyük bir bölümü Danıştay tarafından iptal edilmiş, sözleşmesi imzalanmış ancak henüz inşaatına başlanmamış olan Yap-İşlet-Devret (YİD) projelerinin de bir bölümü serbest piyasa şartlarına uymadığı ve Hazine garantisi verilmediği için uygulanamamıştır.

Bu projeler için Bakanlığımız aleyhine açılan 8 adet tahkim davasında talep edilen tazminat tutarı yaklaşık 1 milyar 800 milyon Dolar olup kesinleşen tazminat tutarı 291 milyon Dolar'dır. Şu ana kadar 1 milyar 600 milyon Dolar tutarındaki tazminat talebi ise hakem heyetleri tarafından reddedilmiştir.

İHD ve YİD projeleri dışında, sözleşmeye aykırı davranışlar nedeniyle iptal edilen imtiyaz sözleşmeleri konusunda da ICSID (Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıkları Çözüm Merkezi) nezdinde açılan tahkim davaları mevcuttur. Bu davalar şunlardır.

- Çukurova Elektrik A.Ş. ve Kepez Elektrik T.A.Ş. şirketlerinden her birinin toplam sermayesinin yaklaşık yüzde 66'sına sahip olduğunu iddia eden Güney Kıbrıs menşeli Libananco Holdings Co. Ltd. tarafından Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine 10 milyar 100 milyon Dolar tazminat talepli olarak ICSID nezdinde enerji şartı anlaşması çerçevesinde tahkim davası açılmış olup yetkiye ilişkin duruşma yapılmıştır. Hakem Heyeti'nin davanın yetki yönünden reddine ilişkin nihai kararı 02 Eylül 2011'de verilmiştir.

Büyük bir ekiple, uzun bir sürenin ardından kazandığımız bu dava ülkemizi büyük bir kamburdan kurtarmıştır.

- Çukurova Elektrik A.Ş.'nin toplam sermayesinin yüzde 12,24'ünü, Kepez Elektrik T.A.Ş.'nin toplam sermayesinin ise yüzde 10,73'ünü elde ettiğini iddia eden Polonya menşeli Cementownia Nowa Huta tarafından Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine ICSID nezdinde açılan tahkim davası devletimiz lehine sonuçlanmıştır.
- Çukurova Elektrik A.Ş.'nin toplam sermayesinin yüzde 10,24'üne ve Kepez Elektrik T.A.Ş.'nin toplam sermayesinin ise yüzde 11,61'ine sahip olduğunu iddia eden Polonya menşeli Europe Cement Investment and Trade S.A. tarafından Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine tazminat talepli olarak ICSID nezdinde açılan tahkim davası da devletimiz lehine sonuçlanmıştır.
- Kemal Uzan, Rumeli Elektrik, Çukurova Elektrik A.Ş. (ÇEAŞ) ve Kepez Elektrik T.A.Ş. (KEPEZ) 22 Mayıs 2003 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) başvurmuştur. Söz konusu başvurunun kabul edilebilirliğine ve esasına ilişkin olarak mahkemenin talebi üzerine 30 Kasım 2010 tarihinde Strazburg'da duruşma yapılmıştır. Duruşmada Türkiye Cumhuriyeti adına gerekli açıklamalar ve savunmalar yapılmıştır. Mahkeme 29 Mart 2011 tarihinde, davacıların başvurularının kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.
- ÇEAŞ ve KEPEZ' in İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında (İMKB) işlem gören hisselerinin bir bölümünün sahibi olan başvuranların (Erol Soyuer ve 46 kişi, 49445/07 vd.); bahse konu şirketlerin İMKB'deki işlemlerinin durdurulması sebebiyle maddi kayba uğradıklarını ileri sürerek AİHM' e yaptıkları başvurular ile ilgili olarak, AİHM 21 Haziran 2011 tarihinde, Erol Soyuer ve 46 kişi (49445/07 vd.) tarafından yapılan başvurunun da kabul edilmez olduğuna karar vermiştir.
- Tunçbilek Termik Santrali ve Sivas-Kangal Termik Santrali ile ilgili olarak ICC nezdinde açılan davalar kabul edilmiş, taraflar hakemlerini seçmiş ve tahkim süreci başlamıştır.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

BAKANLIĞIMIZ BAZI BİRİMLERİ İLE BAĞLI, İLGİLİ VE İLİŞKİLİ KURULUŞLARININ FAALİYETLERİ

1. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (PİGM)

2 Kasım 2011 tarih ve 28103 sayılı Mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan 662 Karar Sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname" ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü yayım tarihinden itibaren kapatılarak aynı adla Bakanlığımız bünyesine dahil edilmiştir.

Yapılan aramalar neticesinde 117 petrol sahası ve 49 doğalgaz sahası keşfedilmiş olup bu sahalardan 2011 yılı Ekim ayı itibarıyla toplam 137,3 milyon ton ham petrol, 12,53 milyar m³ doğalgaz üretimi gerçekleştirilmiştir. Günlük çalışan ortalama kuyu sayısı 1.171 olup günlük ham petrol üretimi 45.425 varildir. 2011 yılı Ekim ayı itibarıyla kalan üretilebilir ham petrol rezervimiz 41,36 milyon ton, doğalgaz rezervimiz ise 5,7 milyar m³tür.

2. Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü (EİE)

2 Kasım 2011 tarih ve 28103 sayılı Mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname" ile 14 Haziran 1935 tarihli ve 2819 sayılı Elektrik İşleri Etüd İdaresi Teşkiline Dair Kanun yürürlükten kaldırılmış ve Kuruluşun hidrometrik araştırma ve etüt çalışmaları, jeoloji ve sondaj çalışmaları, baraj ve nehir tipi hidroelektrik santral ile pompaj depolamalı hidroelektrik santral çalışmaları, bunlara ilişkin harita çalışmaları ve bu çalışmaların yürütülmesinde kullanılan makina ve teçhizatın bakım, onarım ve idamesinde destek hizmeti çalışmaları yürütmekte olan 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi memurlar ile sözleşmeli personel ve 4857 sayılı İş Kanununa tâbi personel, ve bunlarla ilgili taşınırlar, taşıtlar, araçlar, gereçler ve malzemeler, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve diğer dokümanlar, mevcut sözleşmeler, protokoller, sözleşme ve protokollerle ilgili dava ve icra takipleri, yukarıda sayılan görevlerin yürütülmesinde destek hizmeti sağlayan imalat ve motor atölyelerindeki makina ve teçhizat (yayımı takip eden altıncı ayın sonu itibarıyla) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir. Ayrıca Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü'nün devredilen personeli ile ilgili ödenekler de DSİ'ye devredecektir.

Söz konusu KHK ile DSİ'ye devredilenler hariç olmak üzere kapatılan Kuruluşumuza ait her türlü taşınır, taşıt, araç, gereç ve malzeme, borç ve alacaklar, hak ve yükümlülükler, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve dokümanlar ile kadro ve pozisyonlarda istihdam edilen personel, yayım tarihinde Bakanlığımıza devredilmiş olup Bakanlığımızda "Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü" kurulmuştur.

Ülkemizin pik enerji ihtiyacının karşılanması ve rüzgar potansiyelimizin daha verimli kullanımına katkı sağlanması amacıyla pompajlı HES potansiyel belirleme çalışmalarına devam edilmektedir.

Rüzgar Enerjisi Santrali (RES) işletmecilerine ve TEİAŞ'a gerçek zamanlı rüzgar tahminlerini üretmek için, EİE'de Rüzgar İzleme ve Tahmin Merkezi kurulmasına yönelik çalışmalar TÜBİTAK-UZAY ile ortak olarak yürütülmekte olup çalışmalar

Temmuz 2010 tarihinde fiilen başlamıştır. Genel Müdürlük binası içerisinde bir merkez kurulmuş, proje kapsamındaki pilot santrallerin üretimlerinin izlenmesine başlanmıştır. Projenin birinci aşamasının 2012 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Elektrik enerjisi üretiminde rüzgar enerjisinin etkin ve verimli kullanımını sağlamak amacıyla 9 Kasım 2008 tarihinde Rüzgâr Enerjisine Dayalı Lisans Başvurularının Teknik Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır. Yönetmelik esaslarına göre 1 Kasım 2007 tarihi ve öncesinde yapılan ve inceleme ve değerlendirme kapsamına alınan RES lisans başvurularının teknik değerlendirilmeleri tamamlanarak oluşan görüşler EPDK'ya bildirilmiştir. Ayrıca, TEİAŞ tarafından yapılan yarışma neticesinde güçlerini düşüren başvuruların teknik değerlendirmeleri ile lisanslarında türbin koordinatı değişikliği veya kapasite artışı isteyen tüzel kişilerin talepleri de incelenerek görüşler EPDK'ya gönderilmektedir.

Güneş ve biyokütle kaynaklarımızı etkin ve verimli kullanabilmeye ve bu kaynakları enerji üretiminde değerlendirebilmeye yönelik potansiyel belirleme çalışmalarımız tamamlanmış ve bu kapsamda üretilen bilgilerin "GEPA (Türkiye Güneş Enerjisi Potansiyeli Atlası) Albümü" adı ile baskısı tamamlanmıştır. 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 6/C maddesinde yer alan; "31 Aralık 2015 tarihine kadar her yıl güneş enerjisine dayalı üretim tesislerinin bağlanabileceği trafo merkezleri ve bağlantı kapasiteleri, EİE İdaresi'nin ve TEİAŞ'ın teknik görüşleri alınarak Bakanlık tarafından belirlenir ve yayımlanır." hükmü gereğince yatay yüzeye gelen toplam güneş radyasyonu değeri 1.650 kWh/m²-yıl'dan büyük olan bölgeler Türkiye Güneş Enerjisi GEPA verileri kullanılarak hazırlanmış ve TEİAŞ'a gönderilmiştir.

Sanayi ve bina sektöründe enerji yönetimi uygulamaları kapsamında 2.300'ü EİE tarafından olmak üzere toplam 4.911 kişi eğitilmiş ve bunlardan 4.392 kursiyer sertifikalandırılmıştır. Ayrıca, bölgesel işbirliklerinin geliştirilmesi amacıyla başta Türk Cumhuriyetleri olmak üzere Asya, Orta Doğu ve Balkan ülkelerine yönelik Uluslararası Enerji Yöneticisi Eğitim Programları 2002 yılından bu güne kadar her yıl düzenli olarak sürdürülmektedir.

Enerji Verimliliği Kanunu uygulamaları kapsamında, mevcut sistemlerde verimliliği arttırmak üzere hazırlanan Verimlilik Arttırıcı Projelerin (VAP) ve gönüllü olarak enerji yoğunluğunu üç yılda ortalama olarak en az yüzde 10 azaltabilen endüstriyel işletmelerin desteklenmesi uygulamalarına 2009 yılında başlanmıştır.

Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulu kararı ile belirlenen 25 endüstriyel işletmede toplam yatırım bedeli 10,5 milyon TL olan 32 adet VAP desteklenmektedir. Desteklenen bu projelerin uygulanması ile, toplam 13.141 TEP civarında enerji tasarrufu sağlanması beklenmektedir. 2 milyon TL civarında verilecek toplam destek miktarına karşın işletmelerin de katkıları ile toplam 10,5 milyon TL civarında yatırım yapılması ve buna karşılık her yıl 11,5 milyon TL civarında tasarruf sağlanması beklenmektedir.

Enerji yoğunluklarını üç yıl içinde en az yüzde 10 oranında azaltmak isteyen 22 endüstriyel işletme ile gönüllü anlaşma yapılmış olup izleme çalışmaları devam etmektedir. Söz konusu endüstriyel işletmelerin taahhütlerini yerine getirmeleri durumunda bir kez verilecek azami 2,2 milyon TL'lik destek miktarına karşın her yıl 44.500 TEP civarında enerji tasarrufu sağlanması beklenmektedir.

EİE tarafından yürütülen yetkilendirme faaliyetleri kapsamında bugüne kadar Makine Mühendisleri Odası enerji yöneticisi ve eğitim-etüt-proje eğitimleri yapmak ve EVD şirketlerini yetkilendirmek, Elektrik Mühendisleri Odası ve Gazi Üniversitesi sadece enerji yöneticisi eğitimleri yapmak ve 38 Enerji Verimliliği Danışmanlık Şirketi ise enerji yöneticisi eğitimi, enerji etüdü, VAP hazırlama, uygulama ve danışmanlık faaliyetlerini yürütmek üzere yetkilendirilmiştir.

3. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA)

MTA, Ülkemiz hammadde ihtiyacının yerli kaynaklarımızdan karşılanması amacıyla 2011 yılı yatırım programında yer alan arama faaliyetlerini kısa ve uzun vadeli olarak havza bazında gerçekleştirerek, geçmişte birinci etap madencilik olarak adlandırılan mostra madenciliği ve aramacılığı yerine, bu gün ikinci etap madencilik diyebileceğimiz, aramada karşılaşılan riskleri azaltarak örtülü ve gömülü maden yataklarının aranmasında bilimsel ve teknik yöntemleri kullanan ve alt yapı bilgileri üreten kurum haline gelmiştir.

MTA, yaptığı jeolojik araştırmalar sonucunda değişik ölçekte jeoloji haritaları hazırlayarak kullanıcıların hizmetine sunmaktadır. Ülkemiz 5.547 adet 1/25 bin ölçekli paftadan oluşmakta olup, bu paftalara ait jeoloji haritalarının tamamı MTA tarafından yapılmıştır. Türkiye genelinde hazırlanan bu haritaların sayısal ortama aktarılmasıyla da Türkiye Jeoloji Veri Bankası oluşturulmuştur. 2011 yılında 162 adedinin daha güncelleştirilmesi çalışmalarına; Trakya ile Orta Anadolu, Akdeniz ve Doğu Karadeniz bölgelerinde devam edilmektedir.

2004 yılında başlanan Türkiye Diri Fay Haritası'nın Güncellenmesi çalışmalarının yüzde 85'i tamamlanmış olup ülke boyutunda 2011 yılında tamamlanacaktır. Türkiye Heyelan Envanteri Projesi kapsamında ülkemiz heyelan haritaları tamamlanmış ve 1/500 bin ölçekli Heyelan Envanteri Haritalarının tamamı basılmıştır.

2003 yılından itibaren sondajlı aramalara verilen önemle birlikte, 32 bin metrelerde olan sondajlı arama metrajı, 2010 yılı sonunda 200 bin metreye ulaşmıştır. 2011 yılında 300 bin m sondaj hedeflenmiş olup, Ekim 2011 itibari ile toplam 270.000 metre sondajlı arama gerçekleştirilmiştir. 2005 yılından itibaren MTA yatırım bütçesindeki artışlara paralel olarak, 2009 yılında jeotermal amaçlı 3 adet (1 adet 2.500 m, 2 adet 1500 m), maden arama amaçlı 750-1500 m derinlikte arama kapasiteli 15 adet yeni sondaj makinesi alınmış, ayrıca neredeyse durma noktasına gelmiş olan jeofizik etütler için gerekli makine ve teçhizatlar alınarak tüm jeofizik yöntemler uygulanabilir hale getirilmiştir.

MTA'nın arama ruhsat sayısı 2004 yılında 25 iken 30 Ekim 2011 tarihi itibarıyla; 171 adet kömür, 7 adet 6. grup uranyum-toryum, 167 adet maden (metalik+endüstriyel hammadde), 277 adet jeotermal olmak üzere toplam 622 adettir. Ayrıca Maden Kanununda yapılan değişiklikle havza madenciliğini geliştirmek amacıyla, MİGEM'in ihalelik sahalarından MTA'nın talebi ile verilen sahalarda yoğun arama ve sondaj faaliyetleri artarak devam etmektedir.

2011 yılında metalik maden ve endüstriyel hammadde arama ruhsat sahalarında detaylı maden jeolojisi araştırmaları sürdürülmüş, yaklaşık 37.000 metre sondajlı arama gerçekleştirilmiştir.

Sürdürülen arama çalışmaları ile, Divriği-Akdağ'da çinko-kurşun, Malatya Kuluncak'ta da önemli demir cevheri sahası keşfedilmiştir. Adıyaman bölgesinde Sincik, Koçali ve Tut'da bakır yatakları bulunmuştur. Batı Anadolu'da, Çanakkale-Gökçeada'da arama sondajları tamamlanmış, düşük tenörlü büyük bir porfiri bakır-altın ve kurşun-çinko sahası keşfedilmiştir. Sivas-Divriği, Çorum-Oğuzlarda önemli altın-bakır- nikel bulguları elde edilmiştir, çalışmalar devam etmektedir. Endüstriyel mineral ve hammadde kaynaklarının araştırılmasına yönelik olarak yürütülen arama ve araştırmalarla Niğde, Konya Ereğli, Çankırı ve Çorum-Bayat sahalarında önemli miktarlarda sodyum sülfat ve kaya tuzu kaynakları keşfedilmiştir. MTA tarafından, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğüne ait işletme ve ruhsat sahalarında rezerv geliştirme ve bor arama projesi kapsamında, halen devam eden çalışmalar sonucunda, görünür+muhtemel+mümkün olarak 2 milyar ton olan bor rezervimiz 1 milyar tondan fazla artış sağlanmış, rezerv 3 milyar tonun üzerine çıkarılmış ve rezervlerimiz büyük oranda görünür hale gelmiştir.

2011 yılında, 2005 yılında yerli kaynakların aranmasına önem veren Bakanlığımız politikası doğrultusunda başlatılan yoğun kömür arama ve rezerv artırma çalışmalarına Konya-Çumra, Sivas-Yozgat, Afyon-Konya, Eskişehir, Batı Anadolu ve Trakya havzalarında devam edilmiş, Ekim 2011 itibarı ile yaklaşık 185.000 metre sondajlı arama tamamlanmıştır.

Jeotermal kaynak aramalarına yönelik olarak 2011 yılı içerisinde Ekim ayı itibarı ile yaklaşık 21.000 metre sondajlı arama yapılmış olup, MTA adına ruhsatlı Denizli, Çanakkale, Aydın, Kütahya, Balıkesir, İzmir, Konya, Afyon, Manisa, Eskişehir illerindeki jeotermal sahalarında sondaj ve etüt çalışmaları devam etmektedir. İzmir-Seferihisar-Akyar'da 1.215 metre sondaj yapılarak 140 °C rezervuar sıcaklığında yeni bir enerji sahası keşfedilmiştir. İlk test üretimlerinde (kompresör üretimi) 110°C sıcaklıkta ve 25 lt/sn debide jeotermal akışkan elde edilmiştir.

MTA analiz faaliyetlerinde, analiz laboratuvarlarına son yıllarda yapılan yatırımlarla yeni cihaz ve ekipmanlar alınmış, son beş yılda numune sayısı 32.000'lerden 60.000'e, yapılan analiz/test sayısı ise son beş yılda 210 binden 500 bin'lere çıkarılmıştır.

Laboratuvarlarda yapılan, analiz/test sonuçlarının uluslararası geçerliliğinin sağlanabilmesi amacıyla başlatılan akreditasyon çalışmaları kapsamında, kömür ve kok, mekanik doğal taşlar ve doğal taş ürünleri ve toprakta bakır, altın analizlerinde akreditasyon sağlanmıştır.

Açık denizlerimizde ekonomik varlıklarımızın aranması amacıyla uluslararası standartlarda derin sularımızda sismik araştırmalar yapabilecek stratejik öneme sahip, ileri teknoloji ekipmanla donatılmış modern bir "Araştırma Gemisinin yapım projesi yürütülmektedir. Ayrıca sığ denizlerimizde ve koylarda araştırma yapabilecek 22 metre boyunda bir "Araştırma Botunun" hibe yoluyla yapımı Denizcilik Müsteşarlığı'nın desteği ile tamamlanmıştır.

4. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanlığı (TAEK)

Nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımının sağlanması kapsamında TAEK iki ana görevi üstlenmiş durumdadır. Bunlardan birincisi nükleer enerji kullanımına ilişkin temel ilke ve politikaların belirlenmesine katkıda bulunmak ve bu konuda gerekli araştırma-geliştirme çalışmalarına öncülük etmek; diğeri de nükleer enerji/radyasyon uygulamaları sırasında nükleer güvenliğin ve radyasyondan korunmanın sağlanması için gerekli düzenleme ve denetleme faaliyetlerini yürütmektir.

Nükleer teknolojinin ülke çıkarlarına uygun olarak enerji üretiminde kullanılabilmesine yönelik çalışmalar TAEK'in öncülüğünde sürdürülmektedir. TAEK'in 2012 Yılı Yatırım Programında 8 adet yatırım projesi ile ülkemizin ihtiyaçlarını karşılayan cihaz ve hizmet üretimlerinin gerçekleştirildiği çok sayıda faaliyet yer almaktadır. Ayrıca TAEK tarafından Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) ve İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı/Nükleer Enerji Ajansı (OECD/NEA) ile işbirliği içinde nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımına ilişkin faaliyetler yürütülmektedir.

Sahip olduğu özellikler bakımından ülkemizin hızlandırıcı teknolojisine dayalı ilk bütünlük radyofarmasotik üretim ve Ar-Ge tesisi olan TAEK Proton Hızlandırıcısı Tesisinin inşası tamamlanmıştır. Dış kredi ile temin edilen hızlandırıcı, hedef sistemler ve sıcak hücrelerin montajına başlanmış ve tesisteki montaj çalışmaları tamamlanmıştır. Hızlandırıcıda ilk proton demeti elde edilmiştir. 2011 yılının ikinci yarısında test ve iş başı eğitim faaliyetleri sürdürülmekte olup Proton Hızlandırıcısı Tesisi'nde ilk radyoizotop deneme üretimi gerçekleştirilmiştir. TAEK tarafından gerçekleştirilen bu yatırım ile ülkemiz ilk defa proton hızlandırıcısı teknolojiyle tanışmaktadır.

TAEK'in düzenleme ve denetleme faaliyetleri; nükleer tesisler ve radyasyon tesislerine ilişkin tüm faaliyetler ile radyasyon uygulamalarının güvenli bir şekilde yürütülmesinin sağlanması amacıyla lisanslama ve denetim faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu çerçevede Akkuyu Nükleer Santralinin günümüz uluslararası nükleer güvenlik anlayışına uygun olarak kurulması, işletilmesi ve işletmeden çıkartılmasını garanti altına almak üzere Kurucu firma faaliyetleri yetkilendirilmekte ve denetlenmektedir.

Bu görevler yürütülürken var olan mevzuatın ulusal ve uluslararası tecrübelerle dayanarak güncelleştirilmesi ve gerekli görülen alanlarda yeni mevzuatın tesis edilmesi çalışmaları sürdürülmektedir.

Bakanlık olarak, ülkemizin nükleer teknoloji geliştirme ve enerji üretmeye yönelik hedeflerine ancak kararlı bir nükleer program dâhilinde, ulusal endüstrimiz ve insangücümüz ile ulaşılacağını düşünmekteyiz. Bu bağlamda TAEK, nükleer teknolojinin ülke menfaatine uygun olarak güvenli ve emniyetli bir şekilde kullanılmasına yönelik çalışmalara öncülük etmeye devam edecektir.

5. Türkiye Elektrik İletim A.Ş. Genel Müdürlüğü (TEİAŞ)

TEİAŞ, elektrik enerjisinin iletimi görevinin yanında ulusal elektrik sisteminin işletilmesini, elektrik piyasasının rekabete dayalı işlemlerini sağlayacak olan Piyasa Mali Uzlaştırma Sisteminin çalıştırılmasını ve sistem işletmesine yönelik olarak yatırımların (idame-yenileme-yeni) gerçekleştirilmesini sağlamakla da sorumludur. Bu kapsamda TEİAŞ tarafından tamamlanması planlanan tüm yatırımlar gerçekleştirilmiş olup, 2011 yılı Ocak ayı itibarıyla sanal, Mart ayı itibarıyla ise Avrupa Elektrik Piyasası ile tam uyumlu bir elektrik piyasası uygulaması başlatılmıştır.

TEİAŞ'ın 2010 Yılı Yatırım Programında yer alan projelerinden toplam uzunluğu 1.058 km olan 22 adet enerji iletim hattı (380-154 kV) ile 44 adet toplam 3.450 MVA gücünde trafo merkezinin (380-154 kV) tesisleri 2010 yılı sonu itibarıyla tamamlanmıştır.

TEİAŞ'ın 2011 Yılı Yatırım Programında yer alan projelerinden toplam uzunluğu 250 km olan 12 adet (Yer altı kablolar dahil) enerji iletim hattı (380-154 kV) ile 40 adet toplam 2425 MVA gücünde trafo merkezinin (380-154 kV) tesislerinin ise 2011 yılı sonu itibarıyla tamamlanması planlanmıştır.

TEİAŞ'ın 2011 Yılı Yatırım Programında İletim Tesisleri Grubunda 105 adet 380 kV (Proje Tutarı 2,1 milyar TL), 297 adet 154 kV (Proje Tutarı 1,4 milyar TL) olmak üzere toplam 402 adet ve diğer projelerle birlikte toplam 435 adet proje yer almaktadır. Toplam proje tutarı 3,7 milyar TL olup 2012 yılı yatırımı 650 milyon TL'dir.

Planlanan iletim tesisleri ile; iletim sistemi işletme performansının yükseltilmesi, enterkonnekte sistemde üretim ve tüketim bölgeleri arasında iletim kapasitelerinin ve uluslararası enterkonneksiyonlarımızdaki transfer kapasite limitlerinin artırılması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda TEİAŞ tarafından 650 MW güçte bir enerjinin aktarılabilmesi için 120 km uzunluğunda olan 380 kV'luk Borçka-Sınır (Gürcistan) Enerji İletim Hattının (EİH) sözleşmesi 32.600.000.-TL bedel üzerinden 05 Eylül 2011 tarihinde imzalanmış olup, 2012 yılı Temmuz ayı sonunda tamamlanacaktır.

Irak'a yapılan enerji ihracatının artırılmasına yönelik olarak da Gercüş-İlsu-Cizre-Sınır (Irak) Elektrik İletim Hattı 130 km uzunluğundaki hattın 15 Kasım 2011 itibarıyla ihale teklifleri alınacak olup, sözleşmeside yıl sonuna kadar imzalanacaktır.

Borçka-Sınır (Gürcistan) EİH'nın yapımına paralel olarak Gürcistan tarafında da 700 MW kapasiteli Back to Back İstasyonu Gürcistan Hükümeti tarafından tesis edilecektir. Ayrıca, İran ve Suriye ile yapılan/yapılacak enerji alışverişinin miktarını arttırmak (600-1.200 MW) amacıyla Van'da ve Şanlıurfa'da (Birecik) Back to Back İstasyonu tesis edilmesi üzerine fizibilite çalışmaları tamamlanmış olup 2012 yatırım programı tekliflerinde yer almıştır.

TEİAŞ, büyük şehirlerimizin meskun mahalleleri içerisinde kalmış, işletme problemleri yaşanan, enerji iletim hatlarının teknik olarak mümkün olanlarının yeraltına alınması projelerine devam etmektedir.

6. Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü (EÜAŞ)

Bakanlığım ilgili kuruluşlarından EÜAŞ 2011 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla 24.200 MW olan kurulu gücü ile Türkiye kurulu gücünün yüzde 46,9'unu ve Türkiye elektrik enerjisi üretiminin yüzde 40,8'ini karşılamaktadır. 2011 yılı sonu itibarıyla kuruluşun elektrik enerjisi üretiminin bağlı ortaklıkları ile birlikte 98 milyar kWh'ye ulaşması beklenmektedir.

Uzun yıllardır işletilen termik ve hidrolik santrallerimizde yeni teknolojiler kullanılarak verimi yükseltmek ve üretim kapasitesini arttırmak için 2005 yılında başlatılan rehabilitasyon çalışmaları devam etmektedir. Rehabilitasyon projeleri kapsamında santrallerin performansı, güvenilirliği ve ömrünün arttırılmasının yanı sıra çevre mevzuatına uygunluğun sağlanması da amaçlanmaktadır.

Kangal Termik Santrali 1. ve 2. Ünite Kazanları Rehabilitasyonu ve Optimizasyonu Projesi için yüklenici firma ile 7 Eylül 2006 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. 1. ünite 22 Aralık 2009 tarihinde geçici kabul yapılarak tamamlanmıştır. 2. ünite ise, deneme işletmesi, demontaj ve montaj işlerini müteakip 8 Haziran 2010 tarihi itibarıyla başarılı bir şekilde tamamlanmıştır. Ağustos 2010'da başlayan geçici kabul çalışmaları, yüklenici firmanın iflası nedeniyle yarıda kalmıştır. 28 Şubat 2011 tarih ve 11-74 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile sözleşme feshedilmiş olup tasfiye işlemleri devam etmektedir. Her iki ünite de işletmemdedir.

Karakaya, Seyhan-1, Kadıncık-1 ve Kadıncık-2 HES'lerde Türbin Verimliliğinin Arttırılması, Danışmanlık, Etüd ve Rehabilitasyon İşleri için ihale dökümanları hazırlama ve kontrolörük hizmetleri konusunda Havelsan A.Ş ile 31 Aralık 2010 tarihinde Danışmanlık Hizmet Alımı Sözleşmesi imzalanmıştır. Bu kapsamda söz konusu santrallerle ilgili ihale dokümanları hazırlama çalışmaları devam etmektedir.

Üretim kapasitemizin arttırılması için en önemli yatırımlarımızdan birisi olan; Ambarlı Fuel-Oil Santrali 4. ve 5. Ünitelerinin Gaz Türbini İlave Edilerek Kombine Çevrim Santralına Dönüştürülmesi Projesi için 10 Kasım 2008 tarihinde 384 milyon Avro bedelle sözleşme imzalanmıştır. Bu proje ile santralin kurulu gücü 540 MW arttırılarak 840 MW'a yükseltilecektir. Yüzde 82 oranında fiziki gerçekleştirme sağlanmıştır. 2 adet gaz türbini ve generatörünün montajları tamamlanmış olup gaz türbinlerine gaz alınarak 4.ünitenin ilk ateşlemesi 14.10.2011 tarihinde, 5.ünitenin ise 02.11.2011 tarihinde başarıyla gerçekleştirilmiştir. Atık ısı kazanlarının montajları tamamlanmış ve hidrostatik testleri yapılmıştır. 380 kV şalt ve 154 kV şalt sahası ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Projenin 2012 yılının ilk yarısında tamamlanması planlanmıştır.

Yeniköy Termik Santrali 1. ve 2. Ünite Kazanlarının Rehabilitasyonu ve Yanma Optimizasyonu Projesi için yüklenici firma ile 29 Kasım 2007 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme bedeli 57,5 milyon Avrodur. Her iki ünitenin de rehabilitasyonu tamamlanmış ve geçici kabulleri yapılmıştır.

Soma Termik Santrali 1. ve 2. Ünite Kazan Rehabilitasyonu ve Yanma Optimizasyonu ile 1-6 Üniteler Otomasyon, Regülasyon ve EHS Sistemlerinin Yenilenmesi Projesinde ihale hazırlık çalışmaları devam etmektedir. Proje tutarı 208 milyon TL'dir. Ayrıca, SOMA EÜT AŞ. Genel Müdürlüğüne TÜBİTAK MAM'a akışkan yataklı kazan kurulumunun fizibilitesi yaptırılmış olup, fizibilite raporunun değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Soma Termik Santrali 3. ve 4. Ünite Elektrofiltre Rehabilitasyonları Projesi için ihaleye çıkmış olup ihale süreci devam etmektedir.

Soma Ayıtlı Kül Barajı Rehabilitasyonu Projesi'nin sözleşmesi 21 Temmuz 2006 tarihinde imzalanmıştır. İş tamamlanmış olup, 27.04. 2011 tarihinde geçici kabulü yapılmıştır.

Afşin-Elbistan kömür havzasındaki C ve E kömür sahaları için danışmanlık hizmet alımı ihalesine çıkmış ve sözleşme imzalanmış olup danışman firma, çalışmalarına devam etmektedir.

Çayırhan II. Saha Sondajlı Etüt Projesi ile ilgili olarak MTA ile 14 Temmuz 2010 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Proje tutarı 147,3 milyon TL'dir. Toplam 261.900 metre sondaj yapılacak olup Ekim 2011 sonu itibarıyla 123.581 metre sondaj yapılmıştır.

Afşin Elbistan Kömür Havzası Üst Akifer Drenajı ve Susuzlaştırma Projesi için MTA ile sözleşme imzalanmıştır. Proje, Afşin – Elbistan A ve B Termik Santralleri ile Kışlaköy Kömür İşletmesinde, işletme ve iş güvenliğini sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Proje tutarı 38,5 milyon TL'dir. Proje ile ilgili çalışmalar devam etmekte olup iş ilerlemesi yüzde 47 seviyesindedir.

7. Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş. Genel Müdürlüğü (TETAŞ)

TETAŞ, 2010 yılında 87 milyar kWh enerji almış, bu enerjiye karşılık 11,1 milyar TL ödeme yapmış, bu dönemde 85,2 milyar kWh enerji satışından 12,5 milyar TL hasılat elde etmiş olup yıl sonu faaliyetlerini 1 milyar 123 milyon TL karla kapatmıştır. 2011 yılı bitimine kadar ise 81,3 milyar kWh enerji alınması, enerji alış bedeli olarak 11 milyar TL ödeme yapılması, aynı dönem için 79,7 milyar kWh enerji satışından 11 milyar TL hasılat elde edilmesi programlanmaktadır.

2010 yılında PMUM'dan 1,951 milyar kWh elektrik enerjisi 176,6 milyon TL bedelle alınmış, 4,9 milyar kWh elektrik enerjisi 717 milyon TL bedelle PMUM'a satılmıştır.

2011 yılı Eylül ayı sonuna kadar, PMUM'dan 1,458 milyar kWh elektrik enerjisi 121 milyon TL bedelle alınmış, 2,867 milyar kWh elektrik enerjisi 398 milyon TL bedelle PMUM'a satılmıştır.

Türkmenistan'dan 2010 yılında 539,6 milyon kWh elektrik enerjisi ithal edilmiştir. (2011 yılında Türkmenistan'dan ithalatımız yoktur.)

Bakanlığım ile Gürcistan Enerji Bakanlığı arasında, 13 Aralık 2010 tarihinde imzalanmış olan Elektrik Enerjisi Alış-Veriş Hakkında 26 Eylül 2006 tarihli Protokol'de Değişiklik Yapılmasına ilişkin 1 No'lu Protokol çerçevesinde, "TETAŞ ile JSC Energo-Pro Georgia Arasında Mübadele Kapsamında Elektrik Enerjisi Alış-Veriş Anlaşması" 28 Ocak 2011 tarihinde imzalanmıştır. Mübadele kapsamında elektrik enerjisi alış-verişinin başladığı 2005 yılından 2011 yılı Eylül ayı sonuna kadar Acara'ya 319,3 milyon kWh elektrik enerjisi verilmiş olup 1.278 milyon kWh elektrik enerjisi alınmıştır.

Azerbaycan Nahcivan Özerk Bölgesi'ne 13 Mart 1991 tarihli Protokol kapsamında 4 Nisan 2007 tarihine kadar enerji verilmiş, anılan tarih itibarıyla Nahcivan Elektrik İdaresinin talebi üzerine enerji transferi durdurulmuştur. Nahcivan Özerk Cumhuriyeti yetkilileri ile yapılan görüşmeler neticesinde; bölgelerinde tesis edilen santrallerin de devreye girmesi sonucu, 2007 Nisan ayından itibaren Nahcivan'dan tek yönlü olarak enerji alınmaya başlanılmıştır. 1991 yılından 2011 yılı Ekim ayı sonuna kadar Nahcivan'dan toplam 1,02 milyar kWh elektrik enerjisi alınmış olup 5,16 milyar kWh elektrik enerjisi verilmiştir.

Diğer taraftan Suriye'nin, ülkenin kuzeyinde meydana gelen enerji darboğazına çözüm arayışları kapsamında ülkemize yaptığı müracaat üzerine, iyi komşuluk ilişkileri de gözönüne alınarak, 3 Ekim 2006 tarihinde sözleşme imzalanmış ve elektrik enerjisi ihracatına başlanmıştır. Suriye'den gelen talep üzerine 2007 ve 2009 yıllarında 1'er yıl süreli yeni sözleşmeler

imzalanmıştır. Bu kapsamda Suriye'ye, 8 Kasım 2006 tarihinden 18 Eylül 2010 tarihine kadar 2,149 milyar kWh elektrik enerjisi verilmiştir.

19 Temmuz 2010 tarihinde "Ek 2 No'lu Protokol" imzalanmak suretiyle 5 Haziran 2009 tarihli Anlaşmanın süresi 7 Ağustos 2011 tarihine kadar uzatılmış olup, gerekli işlemlerin tekemmül ettirilerek Toptan Satış Lisansımıza derç edilmesi hususunda Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na (EPDK) başvurulmuş ancak, 400 kV'luk Birecik-Halep Enterkoneksiyon Hattı ile Suriye'ye elektrik enerjisi ihracı için Teşekkülümüzden başka bir başvuru daha olduğu için 8 Ekim 2010 tarihinde TEİAŞ tarafından Kısıt Bedeli/Kapasite Tahsisi ihalesi yapılmış ve ihale sonucunda Teşekkülümüz dışında bir Şirket söz konusu hattın kullanım hakkını kazanmıştır.

8. Türkiye Elektromekanik Sanayi Genel Müdürlüğü (TEMSAN)

TEMSAN, Ankara ve Diyarbakır'da bulunan tesisleri ile özet olarak; hidroelektrik santrallerin elektromekanik teçhizatının tasarımı, projelendirilmesi, imalatı, montajı ve devreye alınması işlerinin anahtar teslimi esasına göre yürütülmesi, kamu ve özel sektör kuruluşlarına çeşitli tip şalt malzemelerinin üretimi, trafo merkezlerinin yapımı, santrallerin rehabilitasyonu, çeşitli sanayi kolları için büyük güçte makine ve çelik konstrüksiyon imalatının yapılması ile termik ve hidroelektrik santrallerde kullanılan muhtelif güçlerdeki elektrik motorlarının yenilenmesi faaliyetlerini yürütmektedir. TEMSAN ayrıca yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanmak amacıyla enerji sistemlerinin geliştirilmesi ve üretilmesi faaliyetlerini yürütmektedir.

TEMSAN, kuruluşundan günümüze yaklaşık 700 MW gücünde 15 adet (38 ünite) hidroelektrik santral ve 52 adet trafo merkezi, 5 adet pompa istasyonu, şalt sahaları gibi projeleri gerçekleştirmiştir. Ayrıca DSİ için 5 adet (Alpaslan I, Manyas, Kılavuzlu, Topçam, Çine HES) ve özel sektör için 3 adet (Dumlu, Gelinkaya ve İncebel HES) hidroelektrik santralin imalat ve montaj çalışmalarına devam edilmektedir. Özel sektörden siparişi alınan Cuniş HES'in imalat ve montaj çalışmaları tamamlanarak sistem boşa döndürülmüştür. Paşabahçe Mikro HES işletmeye alınmıştır. TİKA projesi kapsamında yurtdışında (Fiji Adaları'nda) 25 kW gücündeki bir mikro santral enerji nakil hattı ile birlikte tamamlanmıştır.

9. Türkiye Petrolleri A.O. Genel Müdürlüğü (TPAO)

1954 yılında kurulmuş olan Türkiye Petrolleri son 10 yıldır yurt içinde deniz alanlarına ve yurt dışında da öncelikli olarak yakın coğrafyasındaki ülkelere yoğunlaşarak büyük yatırım hamlesi başlatmıştır.

TPAO, Karadeniz'de, 2004-2010 yıllarında yoğun bir sismik program gerçekleştirmiştir. Bu dönemde yaklaşık 80.000 km² Boyutlu ve 15.000 km² 3 Boyutlu sismik yapmıştır. Elde edilen veriler neticesinde yabancı şirketlerle ortaklıklar kurarak, Karadeniz'de 5 adedi ultra derin deniz sondajı olmak üzere toplam 28 kuyu açılmıştır. Bu günlerde Doğu Karadeniz'de ultra derin deniz Sürmene-1 kuyusunda 5380 m'de sondaj devam etmektedir.

Ultra derin deniz sondajlarının iki tanesinin operatörlüğünü de yapan Türkiye Petrolleri, dünyada ultra derin denizlerde bu işi yapabilen 12 büyük şirketten birisi olmuştur.

Akdeniz'de ise yapılmakta olan sismik ve jeolojik çalışmalarda bölgenin hidrokarbon potansiyelini ortaya çıkarmak adına önemli veriler elde edilmiştir. 2007-2010 yılları arasında yaklaşık 10.000 km² 2 Boyutlu ve 1.000 km² 3 Boyutlu sismik çalışma gerçekleştirilmiş olup, elde edilen bu veriler ışığında ilk kuyunun İskenderun Körfezinde 2013 yılında açılması planlanmıştır.

Antalya Körfezi deniz ruhsatları farm-out çalışmaları kapsamında, TPAO veri odası çok sayıda şirket tarafından ziyaret edilmiş olup, proje ile ilgilenen şirketlerden Shell ile anlaşmaya varılmıştır. Shell şirketi ile ayrıca Güneydoğu Anadolu'da Shale Gas üretimi sağlamaya yönelik bir ortaklık anlaşması da yapılacaktır. Mersin ve İskenderun deniz ruhsatlarında ise 2011 yılı Aralık ayında farm-out çalışmalarına başlanması planlanmaktadır.

1990'lı yıllarda başlattığımız yurtdışı yatırım ve operasyonlar, bugün özellikle Hazar Bölgesi, Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Güney Amerika'da sürdürülmektedir. TPAO, Kazakistan'da yüzde 49 hisseyle ortak olduğu KTM şirketiyle ham petrol, Azerbaycan'da yüzde 6,75 hisseyle ortak olduğu ACG (Azeri-Çıralı-Güneşli) Projesinde ham petrol ve yüzde 9 hisseyle ortak olduğu Şah Deniz Geliştirme ve Üretim Projesinde doğalgaz ve kondensat üretimine devam etmektedir.

Libya'da ise Murzuk Basenindeki 147/3-4 ruhsatında 2009 yılında açılan ilk kuyuda yapılan petrol keşfi, Libya'da son yıllarda yapılan önemli keşiflerden birisi olmuştur. Petrol potansiyeli yüksek olan bu ruhsatta daha sonra açılan 11 arama kuyusundan 7'si petrol keşfi ile sonuçlanmıştır.

Irak/Bağdat'ta ofis açan ilk yabancı petrol şirketi unvanına sahip olan Türkiye Petrolleri, konsorsiyumlar yolu ile Petrol Sahaları olan Missan'da yüzde 11,25 ve Badra'da yüzde 7,5 ile Gaz Sahaları olan Siba'da yüzde 30 ve Mansuriya'da yüzde 37,5 hisse ile yer almış olup Mansuriya sahasının operatörlüğünü yürütecektir.

10. Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş Genel Müdürlüğü (BOTAŞ)

1987 yılında 500 milyon m³ olan yıllık yurtiçi doğalgaz satış miktarımızın 2011 yılında 38,5 milyar m³ olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2011 yılında Ekim ayı sonu itibarıyla 4,2 milyar m³'ü doğalgaz eş değeri sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) olmak üzere yaklaşık 30,7 milyar m³ doğalgaz ithalatı, yine 2011 yılı Ekim ayı itibarıyla toplam 30,1 milyar m³ yurtiçi doğalgaz satışı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, 2011 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla 580 milyon m³ doğalgaz da Yunanistan'a ihraç edilmiştir.

Hali hazırda doğalgaz alımına yönelik olarak Türkmenistan dahil toplam 6 ülke ile 8 ayrı doğalgaz ve/veya LNG alım ve satım anlaşması imzalanmış durumdadır. Diğer taraftan Rusya Federasyonu'ndan ülkemize Batı Hattı yoluyla yılda 5-6 Milyar Kontrat metreküp doğal gaz alımına ilişkin 14 Şubat 1986 tarihli Doğal Gaz Alım Satım Anlaşması'nın süresi 31 Aralık 2011 tarihinden itibaren sona ermektedir.

İthal edilen doğalgazın tüketim noktalarına ulaştırılması ve doğalgazın ülke sathında yaygınlaştırılması için 2002 yılından bugüne kadar BOTAŞ tarafından yaklaşık 1,4 milyar dolar yatırım yapılmıştır. Bu kapsamda inşa edilen doğalgaz boru hatlarının uzunluğu 2002 yılında 4.510 km iken 2011 yılı Kasım ayı itibarıyla 12.174 km'ye ulaşmıştır. Devam eden iletim ve dağıtım hatlarının tamamlanarak işletmeye alınması ile 2011 yılı sonunda boru hatlarının yaklaşık 12.216 km'ye ulaşması hedeflenmektedir.

Kuzey Marmara ve Değirmenköy'deki 1,6 milyar m³ depolama kapasiteli doğalgaz depolama tesisleri 2007 yılı içinde devreye alınmış olup Eylül 2009 tarihi itibarıyla bu kapasite 2,1 milyar m³'e çıkarılmıştır. Kış aylarında arz-talep dengesinin sağlanması amacıyla 2011 yılı Eylül ayı itibarıyla 1,7 milyar m³ doğalgaz söz konusu depolarda geri üretim yapılmak üzere hazır bulundurulmaktadır. Ayrıca, Tuz Gölü Doğalgaz Yeraltı Depolama Projesinin 2011 yılı içerisinde yapım sözleşmesi imzalanmış olup, 8 yıl sürmesi planlanan proje kapsamında 12 adet depo oluşturularak yaklaşık 1 milyar m³ işletme gazı depolanması sağlanacaktır. İlk 6 deponun 2015-2016 döneminde, ikinci 6 deponun 2018-2019 döneminde devreye alınması planlanmakta olup, proje için Dünya Bankası kredisi kullanılacaktır. Projenin en önemli noktalarından biri olan tuzlu su deşarjı ile her geçen yıl kurumakta olan Tuz Gölü'ne de hayat verilecektir.

11. Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ETİ Maden)

Eti Maden ve MTA arasında yapılan bir protokolle yürütülen Bor Master Arama Projesi kapsamında, 2002-2009 yılları arasında bor ve altın araması amaçlı toplam 66.684 metre sondaj gerçekleştirilmiştir. 2010-2014 yıllarını kapsayan 5 yıllık dönemde ise yaklaşık 41.300 metre sondaj yapılması planlanmakta olup böylece toplam 108 bin metre sondaj gerçekleştirilmiş olacaktır.

Eti Maden uhdesinde; 8'i bor, 5'i uranyum, 3'ü trona, 1'i mermer, 1'i perlit, 1'i toryum, 1'i şap ve 1'i bakır olmak üzere toplam 21 adet maden sahası bulunmaktadır. MTA tarafından yapılan araştırmalar sonucunda Eskişehir-Sivrihisarda bulunan ve nadir toprak elementleri de içeren toryum sahası 1990 yılında Eti Maden'e devredilmiştir. Sahada 2011 yılında rezerv geliştirme çalışmaları yapılmıştır. Sahanın ekonomiye kazandırılması amacıyla Eti Maden ön fizibilite çalışmaları yapmış ve bugünkü fiyatlarla ülkemiz ekonomisine yılda yaklaşık 1 milyar Dolar katkı sağlayacağı tahmin edilen üretim tesisi kurulmasına karar verilmiştir.

Madencilik ve imalat/kimya sanayi sektörlerinde yatırım faaliyetlerini sürdüren Eti Maden'in 2010 yılı yatırım ödeneği 165 milyon TL olup 2010 yılı sonunda 126,6 milyon TL yatırım harcaması gerçekleştirilmiştir. 2011 yılı yatırım ödeneği ise 158 milyon TL'dir.

Eti Maden'in bor kimyasalları üretim kapasitesini arttırmaya dönük çalışmaları kapsamında yapımına başlanan 100 bin ton/yıl kapasiteli Emet Borik Asit Tesisi Tevsii Projesi ve 240 bin ton/yıl kapasiteli Kırka IV. Boraks Pentahidrat Tesisleri tamamlanmış olup tam kapasitede üretime devam edilmektedir.

Eti Maden ürün portföyünde yer alan borik asit ve boraks pentahidrat ürünlerinde, dünyada sektörel ve bölgesel gelişmelere bağlı olarak tüketim miktarının artacağı ve bunun sonucunda arz açığı oluşacağı tahmin edilmektedir. Bu nedenle, 2011 yılından itibaren yeni bir yatırım hamlesiyle söz konusu talebi karşılayabilecek tedbirlerin alınmasına yönelik çalışmalar kapsamında; 500 bin ton/yıl kapasiteli V. Pentahidrat Tesisi/Kırka projesi 2011 Yılı Yatırım Programında yeni proje olarak yer almıştır. Ayrıca; 550 bin ton/yıl kapasiteli Emet-Sülfürik Asit Tesisi ile 500 bin ton/yıl kapasiteli Borik Asit Tesisi projelerinin yapılabilirlik çalışmaları tamamlanmış olup yatırım programına alınması çalışmaları devam etmektedir.

Son dönemde Bağımsız Devletler Topluluğu ve Uzakdoğu'daki bor ürünleri pazarının büyüme göstermesi, Eti Maden'in bu bölgelerde de pazarlama organizasyonu yapılanma çalışmalarına hız vermesini sağlamıştır. Bu çerçevede, Bağımsız Devletler Topluluğu pazarı ve Uzak Doğu pazarına yapılacak bor ürünleri satışlarının hedeflere uygun olarak gerçekleştirilmesini teminen Rusya'da ve Çin'de pazarlama şirketi kurulmuştur. Son 8 yıl içinde değer bazında Uzakdoğu'ya yapılan ihracat 11 kat, Çin'e yapılan ihracat ise 27 kat artmıştır.

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğümüz son yıllarda, izlediği yatırım politikaları ve etkin pazarlama anlayışı ile pazar payını kademeli olarak arttırarak miktar bazında 2010 yılında %42 seviyelerine çıkarmıştır. 2011 yılında ise bu oranın %49 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Eti Maden 2005 yılından bu yana bor pazarında dünya lideridir.

2011 yılı brüt karının 800 milyon TL olması hedeflenmekte olup 2011 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla brüt karı ise 650 milyon TL seviyelerine ulaşmıştır. Eti Maden'in 2010 yılı toplam satış gelirlerinin yaklaşık yüzde 97'si yurtdışı satış gelirlerinden oluşmaktadır.

12. Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ)

Kurum tarafından 2010 yılında yapılan dekapaj miktarı 210 milyon m³'tür. 2011 yılında ise 263 milyon m³ dekapaj yapılması programlanmış 2011 Kasım başı gerçekleşme 163 milyon m³ olmuştur.

2010 yılında yapılan toplam üretim miktarı ise 29,7 milyon ton olarak gerçekleştirilmiştir. 2011 yılında 32,4 milyon ton üretim yapılması programlanmış 2011 Kasım başı gerçekleşme 24 milyon ton olmuştur.

2010 yılında yapılan satış miktarı 29,8 milyon tondur. Bunun 23,4 milyon tonu termik santrallara, 6,4 milyon tonu ise teshin ve sanayiye verilmiştir. 2011 yılının satış programı 25,6 milyon tonu termik santrallara olmak üzere toplam 32,7 milyon ton olarak hedeflenmiş, 2011 Kasım başı gerçekleşme 20,6 milyon tonu termik santrallara olmak üzere toplam 25,1 milyon ton düzeyinde olmuştur.

Önceki dönemlerde termik santral kurma şartı ile ihaleleri yapılarak çalışmalara başlanılan; Bolu-Göynük, Eskişehir-Koyunağılı, Şırnak-Silopi ve Şırnak-Merkez sahalarındaki projelerin tamamlanıp devreye alınması planlanmış olup bu yöndeki çalışmalar devam etmektedir.

Kurum ayrıca, yer altı kömür üretim miktarının artırılması için projeler yürütmektedir. Bu projelerin yanında, temiz kömür teknolojileri konusunda çalışmalar sürdürülmekte olup özellikle kömürün gazlaştırılması konusuna hız verilmiştir. Kömürün daha çevre dostu olarak tüketilmesi ve değişik kullanım alanlarının oluşturulması için AR-GE projeleri yürütülmektedir. Yürütülen projeler sayesinde düşük kalorili kömür rezervlerimizde ekonomiye kazandırılmış olacaktır.

13. Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü (TTK)

TTK, ülkemizde tek taşkömürü havzasının bulunduğu Zonguldak'ta faaliyetlerini sürdürmektedir. Havzanın hesaplanmış jeolojik rezervi yaklaşık 1,3 milyar ton olup (-1.200 m derinliğe kadar) bunun yüzde 40'ı görünür rezervdir. 2010 yılı satılabilir üretimi 1,7 milyon ton olmuştur. 2011 yılı satılabilir üretim programı hedefi doğrultusunda 2011 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla 1.214.481 ton üretim yapılmıştır.

Üretimin artırılması ve maliyetlerin düşürülmesi amacıyla uygulanmakta olan Yeniden Yapılanma Programı kapsamında yatırım miktarlarında son yıllarda önemli artışlar sağlanmıştır. 2010 yılı yatırım tutarı 43,4 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılı yatırım programı 55 milyon TL olup 2011 yılı Eylül sonu itibarıyla 14,8 milyon TL gerçekleşme sağlanmıştır.

Yeniden Yapılanma Programı kapsamında yatırım miktarlarında son yıllarda önemli artış sağlanmıştır. Böylece Kurumun ana alt yapısını oluşturan derin kuyuların büyük bir kısmı tamamlanarak hizmete alınmış olup ana kat hazırlıklarının tamamlanmasına yönelik çalışmalara süratle devam edilmektedir.

14. Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN)

Ülkemizin çok önemli kaynaklarından biri olan bor'un ülkemizde ve dünyada daha yaygın kullanımını sağlayacak çalışmaları yapmak, yaptırmak ve desteklemekle görevlendirilen Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN), kurulduğu 2003 yılından bu yana BOR konusunda teknoloji geliştirmek, borun yaygın kullanımını sağlayarak, bor sektörünün gelişmesi için, üniversite, kamu ve özel sektör kuruluşları tarafından yürütülen bilimsel araştırmalara ve bilim insanlarına destek vermektedir.

Kanunlarla belirlenmiş olan görevlerini yerine getirebilmek için kendisine tahsis edilen kamu kaynaklarını kamu mevzuatına göre kullanmakta olan BOREN, etkinlik performanslarını ölçülebilir hedeflere göre belirlenen stratejik yönetim ilkeleri doğrultusunda değerlendirmekte ve yönlendirmekte, böylece orta vadede ve geleceğe dönük bir bakış açısıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

BOREN, 2011 yılı içerisinde, stratejik planlamaya alt yapı oluşturmak, bor sektörünün gelişmesi için teknolojik imkânlardan faydalanarak ekonomik faydaya odaklanabilmek, BOREN'in faaliyetlerine ilişkin fırsat, tehdit ve öncelikleri belirlemek, Enstitünün bakış açısını ve beklentilerini bilim insanlarına ve katılımcılara yansıtmak amacıyla "Teknoloji Planlama" çalışmasını gerçekleştirmiştir. Bu çalışma sonucunda, bor'un geniş ve verimli kullanma potansiyelini artırmak, bor teknolojisini kullanarak rekabet avantajı sağlamak ana hedef olarak saptanmıştır.

Bu kapsamda, rezerv büyüklüğü ve üretim açısından dünyada birinci sırada yer alan bor madeni konusunda Enstitümüz, kuruluşundan bu güne kadar toplam 146 adet projeyi desteklemiş, 104 adet projeyi de tamamlamıştır. Tamamlanan projelerden 3 ürünün pilot üretim ve endüstriyel uygulama girişimi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 12 adet patent başvurusu yapılmış, 8 adet patent belgesi ile 1 adet borlu aktif belit (BAB) çimentosuna ait TS Standardı alınmıştır.

BOREN, Bor Araştırmaları programı kapsamında 2011 öncesi başlatılan projeleri desteklemeye devam ederken, bir taraftan da yeni projeler başlatmıştır. Bu bağlamda 2011 yılı içerisinde farklı konularda başlatılan 20 adet proje ile birlikte yıl içinde toplam 67 adet projeye destek sağlamıştır. Ayrıca, mevcut cihaz altyapısı ve uzman insan kaynağının bor araştırmalarında daha etkin kullanımını sağlamak üzere 3 ayrı üniversite bünyesinde yetkinlik merkezi oluşturulmuştur. İlgili sektörlerin katılımının da sağlanarak bu merkezler BOREN'in kabiliyetlerini ve geniş uzmanlık alanı üzerinde etkinliğini artıracak, bor ürün ve teknolojilerinin geliştirilmesi ve üretilmesi konusunda önemli bir katkı sağlayacaktır.

Enstitü, sektör odaklı bakış açısı ile bor konusunda, ekonomik ve stratejik hedeflere ulaşmak üzere belirli alanlarda çok sayıda projenin yapılmasının gerekli olduğu durumlarda, ilgili paydaşların katılımını da sağlayarak program oluşturmayı ve yapılacak çalışmaların bu programlar rehberliğinde yürütülmesini stratejik bir çalışma yöntemi olarak benimsemiştir.

Bu bağlamda ilk program, dünya bor tüketiminin yaklaşık %5 inin gerçekleştiği tarım sektöründe ülkemizde yaygın ve etkin kullanımı sağlamak üzere uygulama öncelikli olarak Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) arasında bir protokol imzalanmıştır. Doğru dozajda bor kullanımının verimde ve ürün kalitesinde önemli artış imkanı sağladığı bilinen tarım sektöründe bu potansiyelden azami düzeyde yararlanılması, bu alandaki uygulama ve araştırma projelerinin hayata geçirilmesi sonucunda üretim, havza ve ürün bazında ekonomik potansiyeller dikkate alınarak ölçülebilir iyileşmeler hedeflenmiştir. BOREN tarafından geliştirilen ve sektörde kullanılan "tarımbor", 2009 yılından itibaren özel sektör tarafından ticari olarak üretilmektedir.

BOREN, yeni bor ürünleri, kullanım alanları mevcut bor ürünleri için yeni kullanım alanları, Fizibilitesi uygun olan mevcut bor türevlerinin yerli üretimlerinin gerçekleştirilmesinin yanı sıra, borun insan ve çevre sağlığına etkilerini konu alan projeleri de yürütmektedir.

AB'nin yeterli bilimsel çalışma yapılmaksızın üremeye toksik etkili maddeler olarak borik asiti ve sodyum boratları göstermesi kabul edilemez. Bu kapsamda yürütülen en önemli çalışma, BOREN, ETİ Maden ile stratejik işbirliği çerçevesinde bor maruziyetinin erkek fertilesine etkilerini konu alan ve yurtdışında da önemli çalışmalarda bulunmuş toksikologların da yer aldığı Hacettepe ve Ankara Üniversiteleriyle ortaklaşa yürütülen projedir. Proje sonucu yüksek bor maruziyetinin üremeye ilişkin etkisinin olmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca, proje sonuçlarını içeren iki makale uluslararası toksikoloji dergilerinde yayımlanmıştır. Bu sonuçlar, Avrupa Birliğinde kimyasal maddelere ilişkin mevcut birçok mevzuatın tek bir çatı altında toplanan bir tüzük olan -Kimyasalların kaydı, değerlendirilmesi, izni ve kısıtlanması anlamına gelen- REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals) sürecinde yürürlüğe koyduğu boratların sınıflandırılmasına ilişkin direktiflere karşı ülkemizin elini güçlendirecek bilimsel ağırlıklı veriler içermekte, bu alandaki yeni buluşlarda referans olarak kullanılmaya başlamıştır. Bu alandaki çalışmalar sürdürülecektir.

BOREN, çekirdek bir kadro etrafında büyüyüp küçülebilen esnek yapısı ile üniversiteler başta olmak üzere kamu araştırma kurumları ve özel sektör ile işbirliği içinde katalizör görevi üstlenerek proje ve programlar geliştirmeye ve yürütmeye devam etmektedir. Kısa ve uzun vadeli hedeflere odaklı olarak yürütülen bu çalışmalar, Enstitünün kazandığı deneyimlere paralel olarak daha üst düzeyde yürütülmeye devam edecektir.

Bor araştırmaları kapsamında Enstitüye tahsis edilen 7,35 Milyon TL bütçenin tamamı, 2011 yılında kullanılmak üzere projelere tahsis edilmiştir. Tahsis edilen bütçenin 15 Ekim 2011 tarihi itibari ile 2,57 Milyon TL'si kullanılmıştır. Devam eden projeler ve tamamlanacak proje değerlendirmeleri sonucunda yapılması gereken ödemelerle birlikte yıl içinde kesinleşen harcama 6 Milyon TL'yi bulacaktır. Yıl sonuna kadar kalan 1.35 Milyon TL'nin de kullanılması beklenmektedir.

Bütçe

Bakanlığım, bağı ve ilgili kuruluşlarının (TEDAŞ dahil) yürütmekte oldukları projelere 2012 yılı için tahsisi öngörülen toplam ödenek miktarı 3,9 milyar liradır.

Bakanlığım merkez teşkilatına 2012 yılı bütçesi olarak;

- cari harcamalar için 55 milyon lira,
- yatırım harcamaları için 6,5 milyon lira,
- transfer harcamaları için 13,1 milyon lira,
- kamulaştırma harcamaları için 8 milyon lira ve
- borç verme harcamaları için 32 milyon lira olmak üzere

toplam 114,6 milyon lira ödenek tahsis edilmiştir.

Ödeneklerini Bakanlık bütçesi transfer kaleminden alan;

- EİE Genel Müdürlüğü'ne 25 milyon lirası yatırım olmak üzere toplam 58,16 milyon lira,
- MTA Genel Müdürlüğü'ne 200 milyon lirası yatırım olmak üzere toplam 314,8 milyon lira,
- TAEK Başkanlığı'na 35 milyon lirası yatırım olmak üzere toplam 88,4 milyon lira,
- Bor Enstitüsü'ne ise 6,2 milyon lirası yatırım olmak üzere toplam 6,67 milyon lira

(öz gelirler hariç) ödenek tahsis edilmesi öngörülmüştür. Ancak 2 Kasım 2011 tarih ve 28103 sayılı Mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan 662 Karar Sayılı KHK ile yapılan değişiklik uyarınca EİE Genel Müdürlüğü kapatılarak bütçesinin belirli bir kısmı DSİ Genel Müdürlüğü'ne, bir kısmı ise Bakanlığımız bütçesine devredilecektir.

Bakanlığımıza bağı genel bütçeli kuruluşumuz iken 2 Kasım 2011 tarih ve 28103 sayılı Mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan 662 Karar Sayılı KHK ile Bakanlığımız birimi olarak yapılandırılan Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'ne 2012 yılı bütçesi olarak, 400 bin lirası yatırım olmak üzere toplam 7,1 milyon lira ödenek ayrılmış olup söz konusu ödenek Bakanlığımız bütçesine ilave edilecektir.

Bakanlığım faaliyetleri ve bütçemizle ilgili özet bilgiler sunmuş bulunuyorum. Çalışmalarımıza ışık tutacak görüş, eleştiri ve katkılarınız için teşekkür eder, hepinize saygılar sunarım.

Taner YILDIZ

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı